N°. 15. Donderdag 10 April 1913. 13de Jaargang.

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers . . . . „ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . . f 2.—
Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

Onze Koloniale Weermacht.

I.

Waar de Indische leden van de Staats-commissie voor de verdediging van Nederlandsch-Indië de terugreis hebben aanvaard, die commissie dus tot een resultaat is gekomen, de dagbladen voorts een klein tipje van den sluier schijnen te hebben kunnen oplichten, die nog over den arbeid der commissie ligt, en van onder dien sluier het woord „dreadnought" te voorschijn kwam, wat velen in den lande „vreugde" verschafte, anderen echter „ongehoord" toescheen, daar schijnt het niet overbodig belangstellenden, in het lot van Indië, een korte vóórgeschiedenis van het Indische defensie-vraagstuk voor te leggen, wat hun het vormen van een eigen oordeel omtrent de resultaten der Staatscommissie vergemakkelijken kan.

En ongetwijfeld is het aantal belangstellenden groot onder de lezers van deze kolommen; hebben zij toch vermoedelijk zelf een groot deel van hun leven in de tropen doorgebracht, terwijl thans hun kinderen daar een bestaan vinden.

De veronderstelling schijnt dus niet gewaagd, dat zij willen weten, hoe ons bezit onder den evenaar voor jaren nog gehandhaafd zou kunnen worden, ook terwille van hun kindskinderen, wat dezen arbeid, uit den aard der zaak eenigszins droog, toch aantrekkelijk maakt.

Het beschermen van ons koloniaal bezit tegen begeerten van anderen begon feitelijk op het oogenblik, dat er van bezit sprake kon zijn, en groot is ongetwijfeld de verdienste van onze „zeevaarders" geweest in dien strijd zonder einde. Zoolang over krachtig bewapende en goed bemande schepen beschikt werd, kon het verkregen bezit in elk opzicht gehandhaafd worden; het verval van de machtige O.-I. Compagnie had onafwendbaar dat van de zeemacht ten gevolge en in de eerste jaren van de 19e eeuw konden de Engelschen onze laatste oorlogsschepen vernietigen.

Toen de Gouverneur-Generaal (G.-G.) Daendels kort daarop (1808) het bestuur aanvaardde, stond hij voor het moeilijk op te lossen vraagstuk: „Hoe de bezittingen te verdedigen door middel van eene landmacht".

Hoewel hij onmiddellijk aan het werk toog, gingen drie jaren later onder zijn opvolger de bezittingen bijna zonder slag of stoot aan de Engelschen over.

Na de teruggave was er vooreerst te veel te regelen om het defensie-vraagstuk spoedig andermaal onder de oogen te zien; de Java-oorlog 1825—1830) eischte de uiterste inspanning van krachten om ons gezag te handhaven tegen den inlandschen vijand (I. V.).

De toenmaals minder gunstige politieke toestand in Europa, de toepassing van een voor het buitenland onvrijgevig handelsstelsel en de invoering van een, den Inlanders minder welgevallig, stelsel van bestuur en van arbeid brachten het defensie-vraagstuk, zoowel naar binnen als naar buiten, krachtig op den voorgrond. De toenmalige G.-G. Van den Bosch gaf daaromtrent als zijne meening te kennen:

1e. Van het behoud van Java hangt alles af; de buitenbezittingen (B.B.) komen eerst in de tweede plaats voor verdediging in aanmerking.

2e. De verdediging van Java moet hoofdzakelijk gevoerd worden in het binnenland, in het midden van het eiland, waarheen ook de bestuurszetel — van Batavia — verplaatst moet worden.

3e. Soerabaja moet door de marine krachtig worden versterkt, terwijl voorts versterkingen noodig zijn op de voornaamste handelsplaatsen — Batavia, Soerabaja en Tjilatjap — de laatste tevens als eenige geschikte landingsplaats op de Z.-kust van het eiland.

De toenmalige Directeur der Genie — v. d. Wijck — kreeg de opdracht, naar deze beginselen het defensievraagstuk uit te werken.

In 1834 diende hij zijn voorstellen in, waarvan de volgende punten voor ons de voornaamste zijn:

1e. Engeland is de eenige mogendheid, waarvan wij iets te duchten hebben; 25000 man kan het voor de verovering onzer bezittingen bestemmen.

2e. Op Java kan door ons gerekend worden op den steun der bevolking, wier geschiktheid voor den guerilla in den Java-oorlog gebleken is.

3e. Onze marine kan niet sterk genoeg zijn en dient zoowel in O.- (Soerabaja) als in W.-Java (de Merakbaai en in 1838 de positie van Onrust) over een operatiebasis te beschikken.

4e. De linie van Toentang — bij Willem I — eigent zich bijzonder voor de concentratie van het leger; Semarang, als het waarschijnlijke landingspunt, moet daarom krachtig versterkt worden. Te Brambanan (op de grens van Kedoe, Djokdja en Solo) moet de bestuurszetel gevestigd worden.

5e. Beschikt moet kunnen worden over een leger van 30.000 man, waarvan 16.000 man bezettings- en 11 à 12.000 man mobiele troepen; voor de B.B. zijn 2 à 3000 man voldoende.

Werden deze beginselen ten uitvoer gelegd, dan had de vijand — naar het oordeel van den ontwerper — zeker 3 jaren noodig om den bestuurszetel te bereiken en 5 jaren om Java te veroveren.

Onverdeelde goedkeuring kon dit voorstel in het moederland niet verwerven, niettegenstaande de G.-G. en de Legercommandant (L. C.) het steunden.

De inmiddels in 1834 als Minister van Koloniën (M. v. K.) opgetreden oud-G.-G. Van den Bosch kon zich niet vereenigen met Brambanan als bestuurszetel, terwijl hij vermeende, dat te weinig gedaan was voor de verdediging van Batavia en W.-Java; de Koning wenschte voorts Bandoeng als „bestuurszetel".

Vreemd is het daarom, dat in 1836 toch toestemming verleend werd, de voorstellen v. d. Wijck te doen uitvoeren; jaarlijks kon daarvoor over één millioen gulden worden beschikt.

In 1844 werd de Generaal Von Gagern naar Java gezonden om verslag uit te brengen over het verdedigingsstelsel.

Wijzigingen — en zelfs belangrijke — waren hiervan het natuurlijk gevolg. Hoofdzaak was echter, dat hij zich verzette tegen de verplaatsing van den bestuurszetel in vredestijd om financieele — en naar Brambanan, om politieke redenen; Poerworedjo kwam hem beter voor. Voorts achtte hij pl.m. 16000 man aan mobiele troepen en een totale legersterkte van 393000 man noodig.

Toen in 1848 de politieke toestand in Europa andermaal dreigend werd, kwam uit Nederland de last, dat vóór alles Batavia krachtig moest worden verdedigd, waarmede dus in beginsel was afgezien van eene verplaatsing van den bestuurszetel.

Eerst in 1853 werd officieel eene tijdelijke en tijdige verplaatsing — te regelen door den G.-G. — in „beginsel" aangenomen.

Echter was hiermede de kwestie volstrekt niet van de baan. Het vraagstuk van de „versterking" der hoofdplaats moest nog opgelost worden en bij schier elk voorstel hieromtrent werd de bestuursverplaatsing opnieuw te berde gebracht; die versterking toch werd door bijna alle militaire autoriteiten ontraden.

Inmiddels had zich naar aanleiding van verkenningen door eene commissie van stafofficieren 1876—1883) bij het legerbestuur het denkbeeld ontwikkeld, dat Bandoeng de meest geschikte plaats was voor tweeden bestuurszetel en concentratiepunt van het veldleger.

In 1888 deed de toenmalige L. C. een daartoe strekkend voorstel, n.l. om, nu het opperbestuur nog steeds absoluut niets van eene permanente verplaatsing van den bestuurszetel wilde weten, den G.-G. te verplichten, zich een gedeelte van het jaar te Bandoeng te vestigen, m.a.w. van die plaats een Nederlandsch-Indisch Simla te maken.

Deze voorstellen verwierven de goedkeuring van den Raad van Indië, echter niet van den G.-G.

Volgens Z. E. toch had het aan het onderwerp in kwestie ten koste gelegde hoofdbreken niet veel meer opgeleverd dan de overtuiging, dat de oplossing van het defensievraagstuk nagenoeg hopeloos moest worden geacht, omdat elk plan om Java tegen een vijand te verdedigen, — die

zich de verovering van dat eiland ten doel stelt — onuitvoerbaar moest worden genoemd, — zonder een veel sterker l e g e r, dan wij konden samenstellen, en zonder geldelijke offers, die onze krachten te boven gingen. Eene „permanente" verplaatsing van den b e s t u u r s z e t e l achtte hij boven onze finantieele krachten; eene „tijdelijke" onmogelijk.

Voor zooveel het K. B. van 1853 het verdedigingsstelsel van Indië nog beheerschte, moest dit besluit worden ingetrokken, omdat het z. i. onuitvoerbaar was. De kwestie van de verplaatsing van den bestuurszetel moest dan tegelijk, voor goed, van de baan worden geschoven.

De G.-G. geloofde niet aan de verovering van Java als object van een eventueelen vijand, en hij geloofde evenmin aan de mogelijkheid om met de personeele en finantieele middelen, waarover Nederland te beschikken had, Java in dat onverhoopte en ongedachte geval afdoende te kunnen verdedigen en te behouden. Ook beweerde hij, dat de s l e u t e l s van onze Indische bezittingen binnen de stelling van Amsterdam lagen.

In 1892 werd de M. v. K. gemachtigd den G.-G. mede te deelen de algemeene beginselen, waarnaar de verdediging van Ned.-Indië zou behooren te worden gevoerd; in 1896 verklaarde de M. v. Marine, dat de aan de z e e m a c h t opgelegde taak geheel met die beginselen strookte.

Volgens die beginselen zal de B. V. niet komen met het plan om Java te veroveren, maar om onze z e e m a c h t te vernielen, het verkeer te bemoeilijken, de kustplaatsen te brandschatten e. d., m. a. w. de vermaarde „coup-de-main theorie" trad op den voorgrond. Het l e g e r zou tot steun van de m a r i n e dienen; bij ernstige aanvallen zou het geconcentreerd worden bij B a t a v i a, waar de b e s t u u r s z e t e l gevestigd blijft.

Na Batavia zou B a n d o e n g centrum van verdediging worden; het D. v. O. moest reeds in vredestijd, de G.-G. eerst als het noodig werd, zich derwaarts verplaatsen.

De accessen van uit zee naar Batavia moesten door versterkingen afgesloten, Soerabaja als operatiebasis voor de vloot versterkt worden.

Zooals uit de Indische begrooting voor 1903 blijken kan, werd afgezien van het overbrengen van het D. v. O. naar B a n d o e n g. Echter zouden daarvoor maatregelen getroffen worden om oorlogsvoorraden e. d. op te schuren, zonder die plaats tot reduitstelling in te richten. T j i l a t j a p en N o e s a K e m b a n g a n zouden andermaal versterkt en de versterkingen om S o e r a b a j a voltooid worden. Ook de B. B. zouden verdedigd worden.

***

Heb ik in vorenstaande regelen getracht zoo kort mogelijk de o f f i c i e e l e meeningen te schetsen, ook buiten de bureaux werden tal van denkbeelden geuit, te veel zelfs om die alle te noemen.

Alleen de voornaamste wil ik kort aanhalen.

In 1846 verscheen een werkje: „Blik op de verdediging van de N.-I. Bezittingen", waarin betoogd werd:

1e. E n g e l a n d is de eenige vijand, dien wij te duchten hebben.

2e. De verdediging van J a v a moet aanvangen in de voornaamste toegangen tot dat eiland (Straten Banka, Gaspar, Karimata en Soenda).

3e. Een talrijke v l o o t van kleine schepen is daarvoor noodig, die ook de groote rivieren van Borneo en Sumatra's O.-kust moeten kunnen bevaren.

4e. Al werd Java door een zeer sterk l e g e r verdedigd en zelfs, al was eene landing den vijand onmogelijk, vallen moet het toch, zoo we over geen v l o o t beschikken, die een blokkade beletten kan.

Een zeer merkwaardig boek verscheen in 1863: „De verdediging van Ned.-Indië", waarin tal van goede wenken werden gegeven, die heden ten dage nog hun waarde hebben.

De schrijver vermeent:

1e. Ons gezag in den Indischen archipel staat of valt met onze heerschappij op J a v a.

2e. De z e e m a c h t kan niet te sterk zijn.

3e. Alles moet aan de verdediging van J a v a geofferd worden.

4e. Door een wettelijk g e d w o n g e n l i c h t i n g van 1 man op de 1000 zielen moet de oorlogssterkte aan Inlanders worden verkregen.

Ook in het „Indisch Militair Tijdschrift" verschenen tal van belangrijke artikelen; dat in den jaargang 1880: „Ons verdedigingsstelsel" van „Infanterist" is zeer belangrijk en luidt in het kort:

1e. Bij de verdediging van de koloniën heeft de z e e m a c h t de belangrijkste taak te vervullen.

2e. De verdediging van Java en ook die der B. B. steunt op de onvoorwaardelijke trouw der inlandsche b e v o l k i n g.

In oorlogstijd wilde hij alles — op een klein gedeelte na, dat hij hoofdzakelijk voor Sumatra's Westkust bestemde — op J a v a concentreeren waar het leger dan, buiten de schutterij e. d., 35000 man sterk zou kunnen zijn.

Naar aanleiding van eene door het Bestuur der „Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap" in 1886 uitgeschreven prijsvraag, luidende: Eene organisatie te ontwerpen voor het N.-I. Leger, welke in staat stelt:

1e. J a v a te verdedigen tegen een Europeeschen vijand (B. V.).

2e. ten allen tijde ons gezag te handhaven tegen inlandsche volksstammen; en waarbij als eischen werden gesteld:

a. dat in het geval ad 1e niet beschikt mag worden over de troepen der B. B.;

b. het denkbeeld eener definitieve verplaatsing van den b e s t u u r s z e t e l niet als grondslag der verdediging mag worden aangenomen;

c. bij de organisatie geen overdreven finantieele eischen mogen worden gesteld; werd de bekroonde arbeid uitgegeven, waarin de volgende denkbeelden werden verkondigd:

1e. De koloniën moeten in Indië verdedigd worden; in de eerste plaats behoort daartoe een goed georganiseerd l e g e r.

2e. De verdediging zal zich in hoofdzaak moeten bepalen tot J a v a.

3e. De verdediging van Java steunt op de onvoorwaardelijke trouw der inlandsche b e v o l k i n g.

4e. De m a r i n e moet medewerken tot de verdediging van Java en hoewel een ondergeschikte, toch gewichtige rol te vervullen hebben.

5e. Java moet in het binnenland actief verdedigd worden; v e r s t e r k i n g e n zijn daar niet noodig.

6e. De hoofdmacht van het leger en de hoofdmagazijnen van Oorlog moeten in eene zoo goed mogelijk ter verdediging ingerichte stelling opgesteld worden, zoover mogelijk verwijderd van de meest vermoedelijke operatiebasis des vijands.

7e. Het aangewezen terrein hiervoor ligt tusschen de Merapi, Merbaboe, Soembing, Sindoro en Oengarang.

8e. Batavia, Semarang en ook Soerabaja, moet tegen een coup-de-main beveiligd, de haven van Tjilatjap versterkt worden.

9e. Wat betreft de voorziening in oorlogsbehoeften, moet getracht worden, geheel onafhankelijk te zijn van Europa.

10e. Het veldleger op Java dient een sterkte te hebben van pl.m. 42000 man.

Wordt vervolgd.

Uit de O.-I. Mail.

Bandjir. — De N. S o e r. C r t. verneemt, dat in den nacht van 5 Maart jl. ten noorden van Kertosono de dijk op den linkeroever van de Kali Brantas, over een lengte van honderd meter is weggeslagen.

De geheele streek, en ook Kertosono is overstroomd. Uit vele dessa's is de bevolking gevlucht. Verscheidene Inlanders hebben in ledige spoorwagens overnacht.

Persoonlijke ongelukken vielen er echter niet te betreuren, terwijl terstond met de herstelling een aanvang gemaakt is.

De suikerfabrieken lijden een aanzienlijke schade.

Hevige storm. Op 9 Maart jl. heeft te Semarang van elf uur 's morgens af een geweldige storm gewoed. Den 10den was het weer hooge zee, zoodat de passagiers voor de T a b a n a n niet konden embarkeeren. De prauwen konden niet uitvaren, vele boomen zijn omgewaaid, inlandsche woningen werden beschadigd. Hier en daar werd het telefoonverkeer gestremd, en ook het tramverkeer onderyond vertraging.

De toestand op Atjeh. Het 14e bataljon infanterie keert van Atjeh terug naar Java. Met dit korps,

dat van het begin van den Atjeh-krijg hier was, werd vijnt 1/6 deel der aanwezige troepenmacht, zoodat in den vervolge de toestand beheerscht zal moeten worden met drie garnizoensbataljons, het 3e bataljon infanterie en last not least het korps maréchaussée, schrijft men uit Kota Radja aan de L o c. Dat de grootte der troepenmacht ten nauwste samenhangt met den politieken toestand behoeft natuurlijk geen verder betoog.

Van het 14e bataljon is de maréchaussée compagnie achtergebleven en deze zal wel eerlang als 6e divisie van het korps maréchaussée worden opgenomen.

Het jaar 1912 zag veel garnizoensplaatsen verdwijnen, waarvan wel de voornaamste zijn : Indrapoeri, Loeëng Poetoe, Idi, Kroeng Semanpo, Koeala Simpang en Panton Mamoer. De hierdoor vrijkomende troepen zijn gebezigd om het 24e bataljon te vervangen ,zoodat in grove trekken de dislocatie der troepen is :

op de Westkust ligt het 1e garnizoensbataljon, terlangs de tramlijn het 3e garnizoensbataljon, terwijl op Kota Radja het 3e bataljon infanterie en het 2e garnizoensbataljon liggen.

De posten in het binnenland worden bezet gehouden door de maréchaussée.

Of nu een ieder ingenomen is met die troepenvermindering ?

Te Idi, waar veel Europeanen wonen, zou een bezoek van den nog altijd onvindbaren Pang Manap wel eens hoogst onaangename gevolgen kunnen hebben, maar het feit, dat het garnizoen daar verdwenen is, doet blijken, dat de verantwoordelijke autoriteiten de kans op bezoek als zeer gering beschouwen.

Zal het 3e bataljon nu binnenkort ook verhuizen naar Java ?

Ik hoop van niet en wel om de volgende reden:

Zooals bekend mag worden verondersteld, is de Atjeher fanatiek en al is de toestand momenteel gunstig, toch is een opstand, om een of andere reden, niet uitgesloten. ,,Natuurlijk niet", zal men zeggen, ,,waar is dat wel het geval ?"

Volkomen waar ; maar waar een opstand, in verband met den volksaard, groote kans heeft in wijden kring om zich heen te grijpen, daar is het een beslíste plicht van het bestuur de noodige middelen bij de hand te hebben om een eventueel verzet in den aanvang krachtig den kop in te drukken. Mocht de plaatselijke aanwezige troepenmacht onvoldoende blijken, dan moeten krachten vlug van elders worden gerequireerd, i.c. van Kota Radja.

Mag het een of anderen volksleider gelukken een beweging een godsdienstig tintje te verleenen, dan zullen — bij dit fanatiek Mohamedaansche volk — de gevolgen hoogst ernstig kunnen zijn en het is dan ook daarom, dat Atjeh nog jarenlang een sterke troepenmacht zal eischen. Misplaatste zuinigheid op dat gebied kan ons weer plaatsen voor een ernstige ineenstorting van thans beslist gunstige toestanden. En hoeveel menschenlevens en hoeveel geld ons het bereiken dier toestanden gekost heeft, behoef ik werkelijk niet in herinnering te brengen.

Intusschen, moge Atjeh niet het terrein worden, waar het korps gewapende politie-dienaren proeven van bekwaamheid af moet leggen !

Niet dat het ons aan vertrouwen ontbreekt in die jonge instelling, maar waar het keurkorps van ons Indische leger, de maréchaussée, meermalen de handen vol heeft gehad, om zich den vijand van het lijf te houden, daar kan men, niet dan met schroom, jonge, niet in den krijg ervaren, politiedienaren stellen tegenover zulke dappere tegenstanders ! En ,,Ehre dem Ehre gebührt", dàt is de Atjeher geweest.

De Directeur v. Landbouw. Op zijn laatsten tocht over Java heeft de directeur van Landbouw o.a. de demonstratievelden voor padi geïnspecteerd te Djokja en Djombang en de zaadtuinen te Sidoardjo en elders, vertelt de L o c. Verder bezocht hij de zendingsambachtsschool te Modjowarno en de inlandsche ambachtsscholen te Soerabaja en Semarang. Ook werd de suikerfabriek Djatiroto aangedaan en wel in verband met plannen om daar proeven tot grondverbetering te nemen.

Medisch werk Leger des Heils. Naar de L o c. verneemt, zijn aan kolonel de Groot van het Leger des Heils namens tien ondernemingen in het Djember'sche het beheer en de exploitatie aangeboden van een ten dienste dezer ondernemingen gebouwd nieuw hospitaal.

De Indische Partij. Het Hoofdbestuur der I n d i s c h e P a r t ij heeft dadelijk na de weigering der Regeering om de statuten goed te keuren, deze gewijzigd en opnieuw aan de Regeering toegezonden, doch kreeg weer nul op het request, daar ieder wist dat deze wijziging slechts voor den vorm was geschied.

De Indische pers juicht algemeen de beslissing der Regeering toe. Alleen de J a v a B o d e denkt er anders over ; deze schrijft o.m. :

,,De I n d i s c h e P a r t ij is een uiting van wat in het Indische volksgemoed leeft. Een van beiden: deze uiting heeft een valschen grondslag, en dan kan zij nooit reëel worden, of zij spruit voort uit een gerechtvaardigde ontwaking van een te lang onmondig gehouden maatschappij — en dan kan men haar niet onderdrukken. Dan wordt de spanning grooter, naarmate de vrije meeningsuiting langer wordt belemmerd, dan zal ook de uitbarsting, die eenmaal komen moet, des te heviger zijn. De geschiedenis heeft dat overal en altijd geleerd.

Daarom betreuren wij het besluit, dat de regeering heeft genomen. Op het oogenblik valt aan deze beslissing natuurlijk niets te veranderen. Maar er kan nog meer kwaad worden gesticht dan het verbod der I. P. naar onze meening zeker zal uitwerken.

De regeering heeft de aandacht van het hoofdbestuur der I. P. gevestigd op de bepalingen van het Algemeen Politiestrafreglement, waarbij straf wordt bedreigd tegen hen, die deelnemen aan verboden vereenigingen of vergaderingen of die niet voldoen aan het bevel van het wettig gezag van uiteen te gaan en huiswaarts te keeren.

In deze toevoeging ligt niet alleen een waarschuwing aan de leden der I. P., maar ook een wenk aan de overheidsorganen opgesloten. Deze wenk kan t e sterk ter harte worden genomen. Hij kan ook met beleid worden opgevolgd. Wij veronderstellen, dat dit laatste in de bedoeling der regeering ligt, en wij hopen daarom, dat zij aanleiding zal vinden om den bestuurshoofden hare bedoeling nader te verduidelijken.

A b o n e n t e n d e u r d e m i m o t s u f f i t !"

Zoo eindigt bovengenoemd blad.

Het Indiërs-congres. Nu de beslissing van de Regeering ten aanzien van de Indische partij bekend is, wordt reeds de vraag gesteld, of het Indiërs-congres, dat met Paschen te Semarang onder leiding van deze partij zou worden gehouden, nog doorgaat. Waarschijnlijk zal dit congres wel worden gehouden, maar dan onder de auspiciën, van de ,,Vereeniging Insulinde".

Gouvernem. houtvenduties. Gedurende het afgeloopen jaar werden zulke hooge prijzen gemaakt, prijzen, die hooger waren dan men in Holland voor 1e kwaliteit exporthout betaalt, dat het boschwezen vergenoegd kan aantoonen in het jaarverslag over 1912, dat de gouvernementsvendutiën een succes zijn geweest, lezen wij in de N. S o e r. C r t.

Men vergeet echter te vermelden, welke redenen tot dit zoogenaamde succes hebben bijgedragen.

1o. Daar jaarlijks de kwantiteit hout van particuliere houtaankappen minder wordt, aangezien de loopende houtcontracten met het gouvernement geleidelijk eindigen en niet voldoende perceelen in aanbesteding worden uitgegeven ;

2o. daar het boschwezen, dat zich verbeeldt, in het tekort aan hout zelf te kunnen voorzien, niet in staat blijkt, de gouvernements-exploitatie in evenredigheid met dit tekort uit te breiden, door gebrek aan personeel en andere bijkomende omstandigheden ;

3o. daar aan andere takken van dienst, zooals staatsspoor en genie, waterstaat en marine, geweigerd is, de door hen benoodigde hoeveelheid hout direct van gouvernementswege tegen behoorlijken prijs te betrekken ;

4o. daar bovengenoemde takken van dienst daardoor gedwongen worden, hun hout van particulieren te betrekken ; en daar de particuliere houtstapelplaatsen niet voldoende van hout voorzien zijn, zijn ze slechts aangewezen op de gouvernementshoutvendutiën, waardoor men op de vendutiën voor het meerendeel slechts gouvernementsambtenaren ziet die met gouvernements-geld tegen elkander zitten op te bieden tot belachelijk hooge prijzen.

De kans, dat de geheele exporthandel verloopt, wordt steeds grooter, terwijl stoomzagerijen, waaraan Java gebrek heeft, onder zulke omstandigheden onmogelijk kunnen bestaan, hetgeen reeds bewezen is door het stop zetten van de twee grootste zagerijen van de Oost-Java en Borneo Co.

De limitprijzen van de vendutiën zijn dit jaar van 20 tot 30 pCt. verhoogd, dus zal het inkoopen ook zooveel duurder worden.

De wegen op Celebes. De Makassaarsche correspondent van het S o e r. H b l a d schrijft:

't Auto-verkeer op Celebes neemt nog steeds toe. Wie had zoo'n snelle toeneming een paar jaar geleden durven voorspellen? Nu heeft ook de vorstin van 't miniatuurstaatje Tanette, op een 50 paal van Makassar, zich zoo'n luxe-voertuig aangeschaft. Wat zullen de onderdanen van deze modern-doende vorstin nu met nog meer ontzag tot hun radja opzien. Als alle grooten van Boni, Paré Paré en Loewoe 't voorbeeld van Tanette's vorstin volgen, zou de regeering wel wat meer spoed achter de verbetering der wegen zetten. Want wat is nu een auto zonder weg? In den goeden ouden tijd, toen de Inlandsche vorsten nog zelf voor wegen moesten zorgen, werd er natuurlijk zoo goed als niets voor ruime verkeerswegen uitgetrokken.

De heeren zagen eenvoudig 't nut niet in van andere verkeersmiddelen dan smalle voetpaden. Toen moet 't gebeurd zijn, dat de vorst van Gowa op een goeden dag een prachtige staatsiekoets van het gouvernement cadeau kreeg. Maar hij moest dit kostbare vehikel te Makassar laten afhalen. Dat was onmogelijk zonder den aanleg van een breeden weg, waarop de gouverneur al zoo dikwijls had aangedrongen.

Nu kwam de weg er, en heel gauw ook, want de vorst van Gowa was wat ingenomen met de vriendelijke attentie van 't gouvernement. 't Is een verhaal uit de heel oude doos, toen Makassar nog zoo'n soort verbanningsoord was.

PEST OP JAVA.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 't aantal overledenen op Java over de laatste zes maanden.

1912—1913.	Malang.		Madioen		Soerabaja.		Kediri.		Toeloeng-agoeng.		Paree.		Totaal	
	geval-len	over-leden	geval-len	over-leden	geval-len	over-leden	geval-len	over-leden	geval-len	over-leden	geval-len	over-leden	geval-len	over-leden
25 Sept.—8 Oct.	94	*86*	4	*4*	5	*5*	39	*37*	1	*1*			143	*133*
9—22 Oct.	89	*87*	10	*10*	2	*1*	44	*43*	6	*6*			151	*147*
23 Oct.—5 Nov.	82	*81*	5	*5*	5	*5*	44	*43*	2	*2*			138	*136*
6—19 Nov.	83	*78*	1	*1*	6	*6*	37	*37*	1	*1*			128	*123*
20 Nov.—3 Dec.	118	*118*	3	*3*	4	*3*	37	*34*	4	*4*	2	*2*	168	*164*
4—17 Dec.	171	*162*	11	*11*	8	*6*	72	*51*	5	*4*	46	*44*	313	*278*
18—31 Dec.	147	*146*	11	*11*	18	*18*	44	*40*	—	—	38	*34*	258	*249*
1—14 Jan. 1913	134	*133*	26	*24*	3	*3*	41	*32*	—	—	44	*43*	253	*240*
15—28 Jan.	133	*130*	14	*14*	12	*12*	29	*26*	2	*2*	50	*46*	240	*230*
29 Jan.—11 Febr.	188	*183*	16	*16*	8	*8*	34	*31*	1	*1*	42	*33*	289	*272*
12—25 Febr.	172	*164*	13	*13*	5	*4*	35	*34*	2	*2*	27	*30*	254	*247*
26 Febr.—11 Mrt.	126	*124*	22	*23*	5	*5*	28	*28*	5	*5*	32	*30*	218	*215*
12—25 Mrt.	141	*141*	16	*15*	5	*5*	29	*26*	1	*1*	19	*19*	211	*207*
Totaal in ongeveer 6 maanden													2764	*2641*

Suriname.

Onder het hoofd „E e n k o l o n i a a l p r o t e s t", bespreekt D e W e s t van 7 Maart de mededeeling van den Minister van Buitenlandsche Zaken aan de Eerste Kamer gedaan betreffende de westelijke grens der kolonie (zie ons nummer van 27 Febr.).

„Alsof er geen eind komt aan de slechte tijdingen, — aldus het blad — heeft de jongste mail de officieele bevestiging gebracht van wat wel reeds gefluisterd werd, maar nochtans ongelooflijk scheen: De Nederlandsche regeering heeft een heele landstreek, waarop Suriname goede rechten kan laten gelden, prijs gegeven aan Engeland".

Na 's Ministers antwoord aan de Eerste Kamer te hebben aangehaald, vervolgt D e W e s t:

„Met de pijnlijkste verbazing zal ieder in de kolonie kennis nemen van deze mededeeling.

Schomburgk meende na zijn reis in 1840, dat de Koeroeni de voortzetting was van den Corantijn. Brown kwam in 1872 tot de conclusie, dat de New River, zijnde de tak met den grootsten waterafvoer, de eigenlijke voortzetting is van de grensrivier. Als deze l a a t s t e gelijk heeft, behoort de gansche streek tusschen de New River en de Koeroeni aan Nederland.

Door w i e is nu uitgemaakt, welke van beide reizigers (beide Engelschen) gelijk heeft?

En wat is de reden, dat de regeering de laatste jaren stelselmatig als 't ware ontweken heeft, antwoord te geven op de herhaalde vragen omtrent deze grenskwestie? Mag men daaruit afleiden, dat zij zich toch wel s c h a a m t over hetgeen geschied is?"

Het blad eindigt het artikel met een korte beschouwing over de oostelijke grens der kolonie:

„De mededeeling ter zake van de grens aan de Fransche zijde is ook zeer onbevredigend. Al tientallen van jaren wordt „overleg" gepleegd tusschen de betrokken regeeringen.

Maar het belang der kolonie e i s c h t, dat, afgescheiden van dit overleg, zoo spoedig mogelijk een regeling wordt getroffen voor het verleenen van de goudbagger-concessie in de Marowijne door het Amerikaansche syndicaat Tiffany reeds sedert jaren aangevraagd.

De inzinking der kolonie wordt met den dag hachelijker. Het voorstel van het zeer kapitaalkrachtig syndicaat om op groote schaal goud te baggeren, behoort daarom met beide handen te worden aanvaard, als de Nederlandsche regeering werkelijk wat goeds wil doen voor de kolonie. Niet alleen zal de groote onderneming aan velen werk verschaffen en aanzienlijke bedragen in omloop brengen, maar een eventueel succes zou van groot belang kunnen zijn voor de oplossing van het goudbaggervraagstuk in de Guyana's".

***

D e W e s t van 11 Maart schrijft onder het hoofd „E e n t r e u r i g g e v a l":

„Men weet, dat in het afgeloopen jaar een pennestrijd is gevoerd tusschen de heeren Gonggrijp, planters, en Dr. Cramer, directeur van den landbouw, over de rubbercultuur.

De correspondentie is gevoerd door tusschenkomst van de vereeniging voor den grooten landbouw en zal worden gepubliceerd.

Dr. Cramer was pessimist in zake de mogelijkheid van loonende rubbercultuur in Suriname, en baseerde zich daarbij mede op ongunstige resultaten, verkregen met de eerste rubberaftappingen op de pl. Voorburg.

Dit jaar echter zijn die aftappingen hervat en werden — onze lezers weten het reeds — veel gunstiger resultaten verkregen, zoo zelfs, dat de pessimisten, die zich aan de zijde hadden geschaard van dr. Cramer, thans tot andere inzichten zijn gekomen.

De directeur der pl. Voorburg heeft dit bevestigd in de vergadering van de Vereeniging voor den gr. Landbouw.

Dit beteekent een groot succes voor den heer J. R. C. Gonggrijp, die steeds vierkant zich stelde tegenover de pessimistische opvattingen van dr. Cramer, en die in een zeer interessante lezing de levensvatbaarheid der rubbercultuur in Suriname kon aantoonen. De heer Ahrens, directeur van de pl. Mon Trésor, kon daaraan toevoegen, dat hij op kleiner schaal met aftappingen n o g g u n s t i g e r c ij f e r s had verkregen dan thans op Voorburg, een mededeeling, die veel applaus uitlokte.

Wij verheugen ons natuurlijk ten zeerste in dezen loop van zaken. Als wij hierboven spraken van „een treurig geval", dan doelen wij op het ontstellend feit, dat de directeur van het proefstation, dat leiding en voorlichting moet geven aan den landbouw, de kolonie heeft benadeeld door een voorbarig en onjuist vonnis te vellen over de rubbercultuur".

***

Uit De West van 14 Maart:

„Met de jongste mail is het bericht ontvangen, dat de zending ter Laag mislukt is. De United Fruit Co. wenscht onder geen voorwaarde zaken meer te doen met Suriname. Morgen worden de laatste 15,000 bossen aangenomen, tegen 50 ct. per volle bos. De heer G. E. Meurs, die in de laatste maanden de Fruit Co. hier vertegenwoordigde, vertrekt morgen met de bacovenboot naar New-York. Deze boot keert niet meer terug in Suriname.

Wij zijn benieuwd, wat nu de personen en de bladen zullen zeggen, die tot dusverre alle dreigende berichten van de Fruit Co. als komedie hebben opgevat, als listen of streken van de Fruit Co., om zich goedkoop meester te maken van onze bacoven.

Wij voor ons hebben reden te gelooven, dat hun doorloopend schelden en verdacht maken hebben bijgedragen tot den huidigen loop van zaken, dien wij niet meer of minder dan een ramp achten voor de kolonie.

Een dure les. Maar of die baten zal?

***

Suriname van denzelfden datum, over de laatste bacovenverscheping schrijvende, voegt daaraan toe: „De planters hebben volgens hunne opgave 35155 bossen voor verscheping beschikbaar. Door de Fruit Co. zullen echter slechts 15000 bossen aangenomen worden. De overblijvende 20000 zullen voor een klein gedeelte den weg naar de drogerij vinden en het groote overschot zal op de locale markt tegen lage prijzen verkocht worden of onverkocht tot bederf overgaan".

***

In de „Maandelijksche revue van brochures en van tijdschrift- en dagbladartikelen" in De Indische Gids van 1 April vinden wij het een en ander medegedeeld uit mevr. W(ijnandts) F(rancken geb. D(yserinck s' reisbrieven in het Algemeen Handelsblad onder het opschrift: „Drie maanden in de West". Wij hebben van deze reisbrieven nog geen kennis genomen. De revue geldt den brief in het nummer van 9 Maart. Uit hetgeen daarvan medegedeeld wordt maken wij de gevolgtrekking, dat de briefschrijfster geen kennis genomen heeft van de reeks artikelen van Juli—September 1911 in het blad „Suriname" verschenen en in brochurevorm verzameld onder den titel „Lezing-Boers". Mevr. W. F. had anders daarin wel het een en ander gevonden ter correctie van eigen meening.

***

Onder redactie van den heer O'Connor, zal te Paramaribo een weekblaadje verschijnen in de Engelsche taal, de „Paramaribo Times". Alsof er niet genoeg couranten verschijnen!

***

In een ingezonden stuk in de N. R. Ct. van 4 April komt de heer Struycken de Roysancour te Paramaribo — vertegenwoordiger aldaar van de Balata Compagnie Suriname — op tegen de onjuiste mededeelingen in een in dat blad opgenomen particuliere correspondentie uit Paramaribo, betreffende de balata-industrie.

De heer S. d. R. deelt o.m. mede, dat een commissie in Demerary het Demerarysche gouvernement in overweging geeft toepassing der velmethode toe te staan, daar waar gewone bleeding niet meer mogelijk is en vervolgt dan:

„Overweegt men nu, dat dit laatste in Suriname spoedig zoowat overal het geval zal wezen dan is er practisch niet veel verschil tusschen het advies van de heeren Struycken en Gonggrijp en de Demerarische commissie betreffende dit punt".

Curaçao.

Indertijd is door ons overgenomen een bericht uit de N. Rott. Courant, dat de hoeveelheid phosphaat welke aanwezig zoude zijn in de mijn Santa Barbara, door den mijningenieur Duijfjes en prof. Grutterink op ongeveer 150 millioen ton geschat werd. Dit bericht nu schijnt niet geheel juist geweest te zijn, althans de heer Duijfjes, die thans te Curaçao aanwezig is, schrijft aan de Cur. Ct. het navolgende:

„Mijnheer de Redacteur! In de Maileditie van de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 3 Februari No. 10 2e blad komt onder oeconomische en financieele mededeelingen een bericht voor aangaande Santa Barbara, waarin o.a. gezegd wordt, dat volgens schatting van Professor Grutterink en mij ongeveer 150 millioen ton phosphaat aanwezig zou zijn.

Juist eenige dagen op Curaçao zijnde, mag ik niet nalaten te verklaren, dat dit deel van het bericht alleen berust op de fantasie van den berichtgever.

Noch Prof. Grutterink, noch ik hebben ooit eenige mededeeling aangaande door ons geschatte hoeveelheid phosphaat aan derden gedaan. Uit den aard der zaak ligt dit niet op onzen weg.

Het is te betreuren, dat het blad dergelijke berichten opneemt zonder de betrokken personen te hooren.

Waarom wordt dat niet gedaan?

Men neemt dergelijke berichten maar op, doch het is te hopen, dat de rest van het bericht uit betrouwbaarder en minder overmatig vloeiende bron afkomstig is.

Het zal mij aangenaam zijn, indien andere bladen dit willen overnemen.

Uw dw. d.,
G. DUYFJES.

***

De Wekker van 8 Maart schrijft:

„Maandagmorgen is, op eenige manschappen en een officier na, het geheele garnizoen van het eiland met inbegrip van den kommandant en de overige officieren, aan boord van Hr. Ms. Zeeland naar Bonaire vertrokken om er gecombineerde oefeningen te houden.

De troep wordt heden met denzelfden bodem alhier terug verwacht".

Dit is, meenen wij, wel de eerste maal, dat in de kolonie Curaçao gecombineerde oefeningen van zee- en landmacht plaats hebben gegrepen; en wij hopen, dat ze nog menigmaal herhaald zullen worden. Om den goeden geest er in te houden, zijn dergelijke oefeningen uitstekend.

***

De koloniale begrooting voor 1914 is voorloopig vastgesteld. Aan de Memorie van toelichting ontleenen we het navolgende:

De totalen van de geraamde ontvangsten en uitgaven voor 1913 en 1914 bedragen:

Ontvangsten: voor 1914 f 711.234.—, voor 1913 f 677.752.—

Uitgaven: voor 1914 f 1.026.866.—, voor 1913 f 1.017.901.—

Nadeelige saldo's voor 1914 f 315.632.—, voor 1913 f 340.149.— Minder voor 1914 f 24.517.—

Voor de memorieposten, die op de begrooting voor 1913 voorkomen, is, voor 1914, waar dit maar eenigszins mogelijk was, een vaste som uitgetrokken, ten einde het bedrag der uitgaven zoo juist mogelijk bepaald te krijgen.

Dit omzetten van de memorieposten in vaste bedragen is wel een van de oorzaken, waarom het cijfer der uitgaven hooger is geworden.

Zoo werd o.a. uitgetrokken: voor kosten van uitzending van specie f 650.—; voor verlies op wissels f 1800.—; voor landbouwcredieten op Curaçao f 5000.—; voor kosten tot aanmoediging van de katoencultuur op St. Eustatius f 11.000.—, en voor bedrijfskosten van het katoenhuis op St. Eustatius f 800.—.

Bovendien komt op deze begrooting voor een post van f 3.429.—, voor uitgaven van de Curaçaosche Bank.

Daarentegen is onder de ontvangsten voor eenige dezer posten gerekend op een gelijk bedrag, waarvoor die posten bij de uitgaven waren geraamd.

Bij de raming dier ontvangsten is, in den regel, tot maatstaf genomen de gemiddelde opbrengst van de laatste drie jaren.

Een niet onbelangrijke bate voor de koloniale kas beloven voor 1914 te zullen zijn de voordeelen, die zij zal trekken uit de exploitatie van de Santa Barbara mijnen, welke in het ontwerp zijn geraamd op f 25.000.—.

De opbrengst van het concessierecht voor het ontginnen van phosphorzure kalk door de Aruba Phosphaat Maatschappij is echter geraamd op f 5000 minder dan in 1913, omdat door deze maatschappij, in 1912, wegens de lage phosphaatprijzen, geen concessierecht werd uitgekeerd. De vooruitzichten zijn nu iets beter.

Daar het door Venezuela verschuldigd bedrag wegens transitrechten — waarvan voor 1913 de raming f 25.000.— groot was — geheel is afbe-

taald, is voor 1914 slechts gerekend op de gewone inkomsten voor de posterij.

Over het afgeloopen jaar werd, voor zoover bekend, ontvangen f 716.049,—, er was geraamd f 690.390.— ; uitgegeven f 1.112.882,—, er was geraamd f 1.107.332.—. Meer ontvangen en uitgegeven f 25.695.— en f 5.550.—.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Djokdja vooruit. Meer en meer blijkt het nu, dat de adellijke families in Djokdjakarta wakker geworden zijn en deel nemen aan het cultuurleven. Vroeger toch gaven zij niets om het onderwijs voor hunne kinderen, leefden alleen voor hun genoegen, dachten niet aan arbeid en krachtsinspanning. 't Begint nu anders te worden, zegt de Perniagan. De zoons gaan naar de Europeesche scholen ; enkele families zijn er, die Europeesche onderwijzers bij zich in huis laten komen voor het geven van onderwijs aan hunne kinderen. Hadden zij vroeger een zekeren afkeer van het onderwijs, nu is drang naar onderricht daarvoor in de plaats gekomen.

Onlangs is een vereeniging tot stand gekomen, de „Dara Abataram", waarvan de leden behooren tot de afstammelingen van den Sultan tot in den vierden graad. 't Doel is, elkander te helpen, als men in geldverlegenheid is geraakt, om niet in de handen van woekeraars te vallen. Deze vereeniging moet nu reeds zoo rijk zijn, dat zij in staat is, een paar pandhuizen van Javanen over te nemen. Zij wil rechtspersoonlijkheid aanvragen en het plan bestaat ook een meisjesschool op te richten op den voet van de Javaansche 2e klas scholen. Aan het bestuur van Boedi Oetomo te Djokdja is hulp gevraagd om dit plan tot verwezenlijking te brengen. Volgens bericht verleent de Sultan ook ten deze zijn moreelen en financieelen steun. De groote moeilijkheid is nog, geschikte onderwijzeressen te krijgen.

En toch is er nog zooveel bijgeloof. Nu pas weer gingen honderden Inlanders en Chineezen uit Djokdja en omstreken naar Karangmoet om zich in de bronnen van de kali Opak en Tjodee te baden, zooals gewoonlijk ieder jaar op den laatsten Woensdag van de maand Sapar, omdat dit geluk en de vervulling van de dierbaarste wenschen medebrengen zou. Aldus het volksgeloof, zegt de Pewarta Soerabaja.

Verspreide berichten. Te Medan werd volgens de Sinar Sumatra op oudejaarsdag een openbaar slachthuis geopend.

De resident van Tapanoeli heeft voorgesteld een gouvernements-automobielendienst in zijn gewest te organiseeren. Krijgen we ook een vrachtautodienst ? zoo vraagt het blad. Door den slechten toestand van de wegen en de bruggen zullen er wel vele bezwaren en hooge kosten aan verbonden zijn. Volgens het voorstel van den resident zullen er één groote en vier kleine Walthamcars komen ; de eerste wordt te Siboga gestationneerd, de andere te Padang-Sidempoean, Taroetoeng, Goenoeng Sitoli. Drie kleine wagens zullen als reserve-auto's dienst doen.

Te Tebing Tinggi bestaat het plan tot oprichting van een automobiel-transportmaatschappij, ten dienste van het thans zoo gebrekkige goederenvervoer van Tebing Tinggi naar Siantar.

Een inlandsch politieoppasser, die wegens knoeierijen ontslagen werd, is nu dezer dagen spion geworden bij den hoofdcommissaris van politie te Batavia. Nu loopt hij vrij-uit in burgerkleeding rond, om zijn nieuw bedrijf uit te oefenen. Een mooie boel, Perniagan.

Christen Batakkers zijn bij de gewapende politie te Tjilegon (Bantam), een dicht bevolkte Mohamedaansche streek, in dienst genomen. Het blad verneemt, dat men daar een heel detachement Christen politiemannen wil organiseeren. *)

De leerlingen van de opleidingschool te Madioen hebben in een request aan den Directeur van Onderwijs en Eeredienst verzocht door een bevoegden leeraar onderwijs in den Mahomedaanschen godsdienst aan die school te doen geven, voorts om des Vrijdags de school om twaalf uur te doen sluiten, teneinde de leerlingen in de gelegenheid te stellen de Vrijdagpreek in de Moskee aan te hooren. Is dat niet een gevolg van de Christelijke politiek der regeering ? Zoo vraagt de Bintang Soerabaja.

De Pembrita Betawi doet het verhaal, dat de regent van Bandong aan de bevolking van de betrokken dessas gelast heeft een communicatiebrug te slaan tusschen de distrikten Rongga en Tjilekotot. De bevolking is daarover zeer ontevreden, omdat zij in onbetaalden arbeid moet uitkomen. Ook de betrokken wedono's hebben geklaagd. Terwijl de brug in aanbouw was — de materialen waren van bamboe — werd zij door de bandjirs in het laatst van December weggeslagen ; en nu moet er weer aan gewerkt worden.

Onder de Inlanders bestaat, volgens de Pantjaran Warta, het plan om zich per request tot H. M. de Koningin te wenden met het verzoek ook aan de belangen van de Inlanders te denken, als er voorstellen ten gunste van de Chineezen worden gedaan.

Dit blad lacht de Inlanders uit, die 't wagen om op mercantiel gebied met de Chineezen te concurreeren, die reeds op dit gebied hun sporen verdiend hebben.

De Bintang Soerabaja deelt mede, dat de onlangs van verlof teruggekeerde controleur Jasper de Inlandsche Meisjesschool „Merdikenjo" bezocht heeft en die in een treurigen toestand heeft bevonden, vooral door gebrek aan contanten. Hij was daarover zeer ontstemd. Het blad hoopt, dat genoemde controleur wel de middelen zal weten te vinden om deze school weer uit haar treurig verval op te heffen.

*) Op andere plaatsen, waar corpsen gewapende politiedienaren bestaan, zooals te Pekalongan, Blora, Bodjonegoro, zijn zij samengesteld uit Christen Menadoneezen of Tondaneezen. 't Organiseeren van een detachement Christen politiemannen in Bantam, zou dus niets nieuws zijn.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Een Chinees over de Indische partij. In de Pewarta Soerabaja schrijft „Young China" het volgende : Nu moet ook al de bioscoop te Bandoeng als reclame dienst doen voor de Indische Partij. Deze vereeniging kan goed zijn of worden voor de Indo's en alle anderen, die in Indië geboren zijn en niet behooren tot de Inlandsche bevolking, zooals Vreemde Oosterlingen en hunne afstammelingen. Maar voor de Inlanders keuren wij haar beslist af, het zou voor hen niet goed zijn zich bij de Indische Partij aan te sluiten. Zij zouden te gronde gaan en het kind van de rekening zijn. Kasian ! De heer Douwes Dekker, die te Semarang gezegd heeft, dat hij geen Hollander is, maar Javaan, al lijkt hij er op, omdat hij op Java geboren is, wil gelijkstelling van allen, die op Java geboren zijn, kortom van alle „Indiërs", zooals zij zich nu noemen, met de Inlanders, van de Inlanders met de Hollanders. De hooge scholen, dokterscholen enz. zullen voor Indië en de Indiërs, dus ook voor de Inlanders zijn. Maar als er geen onderscheid meer is tusschen Indiërs en Inlanders, gaan de Indo's de dessas in, waar zij genoegelijk kunnen wonen ; zij worden gogols (heerendienstplichtigen, opgezetenen), zij vragen sawahs, koopen gronden, die anders aan niet-Inlanders niet verkocht mogen worden, planten padi, tabak en andere poiowidjo (tweede gewassen). Dan zullen de Vreemde Oosterlingen dit ook gaan doen, die niet willen en zullen achterblijven. De Indo zal den grooten heer in de dessa uithangen en de kleine man zal er slecht aan toe zijn. Zoo oordeelt deze Chinees.

Het Chineesche nieuwe jaar. Volgens de Sinar Sumatra werd te Medan het Chineesche nieuwe jaar (1 Januari) alles behalve op Westersche wijze gevierd. Het bestuur van de Chineesche kamer van koophandel heeft de oude tradities niet kunnen overwinnen. Er werd gevlagd : De vijfkleurige republikeinsche vlag hing naast de Nederlandsche ; maar van viering was geen sprake, de Chineezen vonden het toch niet het echte nieuwe jaar.

Te Solo en Djokdja hebben de Chineezen, volgens de Sinar Djawa, het nieuwe jaar dubbel gevierd. Zij hebben op den nieuwen en ouden datum gefuifd.

De Inlandsche actie contra de Chineezen. De beweging onder de Inlanders om zich te vereenigen, teneinde den kleinhandel uit de handen van de Chineezen te nemen, breidt zich meer en meer uit, nu ook op andere plaatsen dan Soerabaja ; aldus de Pewarta Soerabaja. Te Grisee is de vereeniging Merdika Kamoelian ontstaan, om toko's op te richten met een maatschappelijk kapi-

taal van f 5000.— in aandeeltjes van f 10.— Reeds werd daar een kleine toko opgericht. Het bestuur te Malang, dat opgeschrikt werd door de vergaderingen van de Sarikat Islam, kon na onderzoek en de noodige huiszoekingen gedaan te hebben, geen aanwijzingen vinden om haar van revolutionaire bedoelingen te beschuldigen, wel een gezindheid constateeren, om door samenwerking zich van de Chineezen los te maken.

Chineesche zaken. Twee Chineezen, die tijdens de Chineesch-Arabische relletjes onder de belhamels werden opgevat, zijn nu veroordeeld ieder tot tien jaren dwangarbeid in den ketting.

Een zekere Hwee Biauw Liem, die bij deze gelegenheid een Arabier gedood heeft, is tot twintig jaren dwangarbeid veroordeeld. Hij heeft bij den Raad van Justitie revisie aangevraagd. Wij denken niet, zegt de Pewarta Soerabaja, dat de Raad de straf verminderen zal, al hopen wij 't ook van harte voor den veroordeelde.

De brutaliteit van de Singkèhs te Batavia is, volgens de Perniagan, te wijten aan de Ang Seng Hin vereeniging, die daar eenige jaren geleden werd opgericht om landgenooten onder alle omstandigheden te helpen, o.a. bij sterfgeval, huwelijk, terugkeer naar China, maar ook en voornamelijk bij twistgedingen en vechtpartijen. Dit laatste motief maakt de deelgenooten overmoedig en brutaal en animeert de nieuwelingen ook op andere plaatsen, tot deze of soortgelijke vereenigingen toe te treden. Deze vereenigingen leveren een groot gevaar voor den staat op en verdienen niet langer toegelaten te worden. Aldus Ngo Hauw Tjiang in bovengenoemd blad.

Mr. Fromberg over het onderwijs voor de Chineezen. De Perniagan geeft een uitvoerig verslag van de lezing, door Mr. Fromberg in het laatst van het vorige jaar te 's-Gravenhage in het Grand Hotel Paulez gehouden in een algemeene vergadering, die uitgeschreven werd door de Vereeniging Tjoen Wah Whee. Vooraf had de verkiezing van een nieuw bestuur plaats. Het oude bestuur werd herkozen en als volgt samengesteld:

Yap Hong Tjoen, candidaat-arts, president, adres: Plantsoen 47, Leiden.

Teng Sioe Hie, med. student, secretaris, adres: Boisotkade 7, Leiden.

Be Tiat Tjong, techn. student, thesaurier, adres: Burgwal 16, Delft.

Lie Twan Tien, techn. student, 1e commissaris, adres: Oude Delft 154, Delft.

Tan Tjong In, med. student, 2e commissaris, adres: Hoogewoerd 128, Leiden.

Uit het verslag ontleenen wij het volgende, waarin billijkheidshalve ook gereleveerd wordt wat reeds van regeeringswege ten behoeve van het onderwijs voor de Chineezen werd gedaan:

De lezing werd niet alleen door Chineezen, maar ook door Europeanen bijgewoond. Mr. Fromberg begon met te zeggen, dat hij hoopte, dat hij niet de eenige zou zijn, die het een en ander aan de in Nederland studeerende Chineezen ten beste zou geven, maar dat ook anderen van hun kennis zouden mededeelen, wat tot verruiming van hun blik kon strekken. Gij, die uw land en uwe familie verlaten hebt, om hier te studeeren, verdient ten volle onze belangstelling, zeide hij. Tot nu toe, vervolgde hij, hebt gij geen reden van klagen. Voor zoover ik weet, wordt gij in dit land met onderscheiding en beleefdheid behandeld. Ik twijfel er niet aan, of gij zult zulks ten volle waardeeren, en later, als gij in het verre Oosten zijt teruggekeerd, de aangenaamste herinneringen van uw verblijf hier te lande behouden. Ik verheug mij er in, in uw midden te mogen spreken. In de eerste plaats noem ik het een gelukkige gedachte, dat gij in de statuten van uwe Vereeniging als een der vele doeleinden de bepaling hebt opgenomen, dat een studiefonds moet worden opgericht. Dit is overeenkomstig de Chineesche traditie. Zooals professor Herbert Giles van de Universiteit te Cambridge meedeelt, had elke Chineesche jongeling, ook de armste, een kans om mee te doen aan de examens, die over de kennis van de klassieken liepen. Was hij onbemiddeld, dan werd in zijn stad of dorp wel eens een inschrijving geopend om hem in de gelegenheid te stellen aan den cursus deel te nemen. Dit noemen wij, Europeanen, democratisch. De wel bekende Dr. Wu Ting Tang, ex-gezant te Washington, heeft eens aan de studeerende Chineezen in Amerika gezegd: Wij, Chineezen, kijken niet naar rijk of arm. Wij zijn gelijk. Wij respecteeren allen, die door kennis en ontwikkeling vooruit willen komen. Ik zal u daarom nu vertellen, hoe vroeger het onderwijs in China geregeld was, maar ook hoe het daarmede op Java gesteld was. In 1879 waren er te Batavia 11 Chineesche onderwijzers. Elke Singsèh (hoofdonderwijzer) had een school met 15 tot 16 leerlingen. De onderwijzers werden uit China ontboden of op Java gevormd. Het aantal leerlingen was dus niet bijzonder groot en het onderwijs nog zeer primitief; het bestond alleen uit lezen en schrijven, het rekenen werd niet noodig geacht, dat werd later wel in winkel of kantoor aangeleerd. Zoo was het ook in China, waar in 1797, volgens den heer Henri Borel, geen enkele behoorlijke (Westersche) school bestond. Schoolboekjes waren er niet. Uit het een of ander klassiek boek werd machinaal gelezen. Eerst later, als de leerling zich in het lezen geoefend had werd hem de zin der woorden uitgelegd. Einddoel bij het onderwijs in China was: in staat te zijn een letterkundig opstel te maken. De kennis van de klassieken opende daar den jongeling den weg om in ambten en waardigheden geplaatst te worden. Het onderwijs gaf geen andere kennis en ontwikkeling. Zoo was het vroeger ook in Europa gesteld. Kennis voor het practische leven werd op de scholen niet opgedaan, maar terwijl Europa van ideëen veranderde, is China stil blijven staan. Op Java hadden de Chineezen niet de gelegenheid om in ambtelijke bedieningen geplaatst te worden. Het onderwijs ging daar dan ook een anderen kant uit. Men moest genoeg weten om zijn vader in zijn beroep of bedrijf behulpzaam te zijn, dan wel op te volgen. Het schrijven van eenvoudige brieven leverde dikwijls groote moeielijkheden op. Het onderwijs sloot nergens bij aan, was voor het maatschappelijk leven onvoldoende en werd alleen aan de jongens gegeven. Toch heeft het onderwijs goede vruchten opgeleverd. Het leerde den kinderen orde en tucht, liefde en eerbied („Hauw") voor de ouders.

Uitvoerig zette Mr. Fromberg verder uiteen, hoe de vrouw in China ten achter werd gesteld, hoofdzakelijk als een gevolg van de inrichting van staat en maatschappij, die geen individuen kende, maar alleen families, met ieder aan het hoofd een pater familias en daarboven den Keizer van China als aartsvader. Maar niet geheel en niet altijd bestond die achterstelling van de vrouw. Het Chineesche spreekwoord: „een man weet het, maar een vrouw weet het beter", bewijst, dat de invloed van de vrouw in het Chineesche leven niet gering was.

Tot voor korten tijd ontvingen slechts zeer weinig Chineesche kinderen op Java Europeesch onderwijs. Van 1888 tot 1897 werden de drie Hoogere Burgerscholen op Java slechts bezocht door 18 Chineesche leerlingen. In 1883 gingen op de Europeesche lagere scholen 247 kinderen van Chineezen, w.o. slechts 4 meisjes. Het officieel verslag van het onderwijs in Indië over 1911 toont een belangrijke vermeerdering van het aantal leerlingen aan: H. B. S. 60 jongens, 1 meisje; K. W. S. 33 jongens; B. A. S. 20 jongens. Europeesch lager onderwijs kregen 2700 jongens en 761 meisjes op Gouvernementsscholen, waartoe de sedert 1907 opgerichte 17 Hollandsch Chineesche scholen gerekend moeten worden. In datzelfde jaar genoten ruim 300 jongens en 200 meisjes onderricht op Europeesche particuliere scholen.

Ook het Chineesche onderwijs ging vooruit. In 1900 kwam de Chineesche School-Vereeniging (Tiong Hoa Hwe Koan) tot stand, en in 1904 telde haar school te Batavia reeds 318 leerlingen w.o. 80 meisjes, waar onderwijs gegeven wordt in lezen, schrijven, rekenen, aardrijkskunde, geschiedenis, zedeleer, gymnastiek, zang en voor de meisjes handwerken. De Tiong Hwa Hwe Koan telt thans 57 scholen met 5144 leerlingen. Mr. Fromberg wees er nadrukkelijk op, dat het Chineesche kind, genietende van het Europeesche onderwijs aan de gouvernementsscholen, toch op de hoogte moest blijven van de Chineesche taal- en letterkunde en dat het Europeesche en Chineesche onderwijs elkander moesten aanvullen, zoodat het kind, de jongeling met practische kennis, de wereld kon ingaan. Hoewel nog veel veranderd moet worden, behoeven de Chineezen daarom nog niet alle Westersche gewoonten slaafs na te volgen. De

grondslagen van de Chineesche moraal dienen steeds onaangetast te blijven, en daarom moeten de Chineezen hun eigen cultuurleven behouden, alles wat goed en mooi is in hun godsdienst. De vrouw mag niet in haar positie van afhankelijkheid gelaten worden; zij moet meer uit haar afzondering te voorschijn komen, meer en meer haar eigen baas worden; het meisje toch is de aanstaande moeder van het toekomstige geslacht. De grondstelling van Confucius werd gememoreerd, nm. dat de mensch niet alleen het goede, dat in hem is, tot ontwikkeling moet brengen, maar ook anderen moet helpen om beter te worden. Mr. Fromberg kwam tot de volgende conclusies: Het onderwijs onder de Chineezen is enorm uitgebreid, het heeft een practische strekking gekregen; een groot aantal meisjes geniet thans onderwijs; het streven om aan het cultuurleven deel te nemen is ook over den Indo-Chinees vaardig geworden.

Maar een einde moet nu ook verder gemaakt worden aan bigot conservatisme en dom bijgeloof. Deze zijn zoovele hinderpalen voor een gezonde ontwikkeling en worden nog sterk waargenomen. Mr. Fromberg herinnerde hieromtrent o.a. aan het feit, toen in 1892 tegen de voorgenomen regeling van het familie- en erfrecht voor Chineezen overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek voor Europeanen algemeen geprotesteerd werd. Er is nog veel conservatisme en bijgeloof, dat bestreden en overwonnen moet worden. Hij wekte eindelijk zijne hoorders op zich krachtig te weren, als zij in Indië teruggekeerd waren en vooral aan de ontwikkeling van de vrouw mee te werken, welke bij die van den man niet ten achteren mag blijven. Het verschil in beider beschaving moet nimmer te groot worden.

De rede van den heer Fromberg werd luide toegejuicht.

Van Vreemde Koloniën.

LORD WOLSELEY.

Terwijl wij dit schrijven, reist het stoffelijk overschot van een man, die in verschillende deelen van 't uitgestrekte Britsche rijk een voorname rol heeft vervuld, terug naar 't Londen, waar hij meermalen met eere begroet en overladen is. Veldmaarschalk Viscount Wolseley is op 70-jarigen leeftijd te Menton overleden, zijn lijk wordt in St. Paul kathedraal bijgezet.

In de laatste tien jaren leefde hij buiten elke publieke bemoeienis, maar in de daaraan voorafgaande halve eeuw is zijn leven innig vermengd met de geschiedenis van zijn land.

Uit het vele, zeer vele, dat de Engelsche bladen dezer dagen daarvan in herinnering hebben gebracht, kunnen wij slechts een klein deel overnemen, daarbij in de eerste plaats denkende aan hetgeen hij in de koloniale staatkunde gedaan heeft, waarin echter ook juist zijne hoogste waardeering te vinden is.

Van 1854 tot 56 nam hij deel aan den strijd in de Krim, waar hij, na 3 jaar dienst als luitenant, den kapiteinsrang bij keuze mocht verwerven. Een jaar later was hij ingedeeld bij de expeditie, die, onder generaal Ashburnham, naar China werd gezonden, maar onderweg werd bericht ontvangen van den opstand in Indië, waardoor zijn bestemming veranderde. Bij het gevecht van Shaorajpoer en de bevrijding van Lucknow muntte hij door bijzondere dapperheid uit. Toch oogstte hij toen van den bevelhebber, Sir Campbell, de vermaning zijn instructie overschreden te hebben, hij had te veel succes behaald!

Toch zou hij in China komen. In 1860 onderscheidde hij zich bij de Anglo-Fransche expeditie naar China. Daar werd hij op 29-jarigen leeftijd luitenant-kolonel, en zijn naam had in Engeland reeds een bijzonder goeden klank gekregen.

't Was in 1870, bij gelegenheid van de overdracht der terreinen van de Hudsonbaai-maatschappij aan Canada, dat hij gelegenheid vond zijn bekwaamheid als leider van operatiën te toonen. De verzetsmannen bij de Roode rivier — meest Fransche halfbloeden — onder aanvoering van Louis Riel, namen fort Garry in en vestigden de republiek van 't Noord-westen. De regeering van het moederland oordeelde het noodig, in te grijpen. Luitenant-Generaal J. Lindsay zou in Canada een expeditie organiseeren, hij wees kolonel Wolseley aan om er het bevel over te voeren.

Het was geen gemakkelijke taak de troep van 1200 man, met al de benoodigdheden, ruim 600 mijlen van Lake superior naar de Roode rivier te verplaatsen, door een wildernis, met meren en rivieren, met paden alleen door Indianen gebruikt. Wolseley regelde alles zoo practisch, dat de verzetspartij, die zich veilig waande, alleen reeds door de nadering van den troep tot onderwerping kwam. De hierop gevolgde organisatie deed in ditzelfde oord de stad Wimipeg ontstaan, hoofdstad van een Canadeesche provincie. De bevelhebber werd geadeld.

In 1873 kreeg Sir Garnet Wolseley 't bevel over de Ashantis-expeditie. In October kwam hij ter Westkust van Afrika. In Februari 1864 viel Koemassi, de hoofdplaats der Ashantis. Een verdrag moest de verdere goede verstandhouding verzekeren.

Na nog diensten bewezen te hebben in Natal, Cyprus, Zoeloeland, trok hij in 1882 naar Egypte om den opstand van Arabi Pasha te dempen. Een groote macht streed van half Augustus tot half September, toen Caïro bezet en daarmede de oorlog beëindigd werd. Niet alleen werd de bevelhebber tot generaal bevorderd, maar naar Britschen trant ontving hij den dank van de beide huizen van het Parlement, 30000 P. St., de verheffing tot baron, behalve nog een hooge decoratie.

Generaal Gordon, op advies van Wolseley naar Khartoem gezonden, was in die plaats ingesloten. Wolseley nam de leiding op zich om hem te ontzetten, waardoor hij in 1884 andermaal aan 't hoofd van een aanzienlijke macht te velde stond. Ditmaal mocht hij geen succes oogsten, of juister hij kwam te laat om het beoogde doel te bereiken.

Lord Wolseley volgde in 1895 den hertog van Cambridge op als opperbevelhebber van 't leger. Uit het tijdvak, waarin hij aan 't hoofd der krijgsmacht stond, is het merkwaardigste de uitzending en voorziening in de behoeften van de 150000 man, die achtereenvolgens naar Zuid-Afrika moesten worden gezonden voor den Boerenoorlog. Hierover zegt the Times: „welke ook de tekortkomingen geweest zijn — en er waren er vele — nooit te voren had de organisatie van het oorlogsdepartement zooveel volbracht met zoo geringe middelen". Ook hier was Wolseley, als in heel zijn leven, een toonbeeld van geestkracht en nauwgezetheid.

Dit zijn inderdaad de karaktereigenschappen geweest, waardoor hij, naast en met de krijgsmanstalenten die hij bezat, voor Engeland een groot burger geworden is.

DE BRITSCHE VLOOT.

De Britsche vlootplannen dobberen.

Nog versch in aller geheugen zijn de plannen voor een organisatie van de vloot, waarbij gesteund werd op de goede verstandhouding met Frankrijk. De rede van minister Churchill, in het Lagerhuis gehouden, denkt nu weer een geheel zelfstandige positie toe, alleen bouwend op samenwerking van 't moederland met de overzeesche deelen van 't rijk.

De eerste lord der admiraliteit begon zijn speech met aankondiging van een belangrijke toename der uitgaven, niet alleen voor den bouw van Dreadnoughts, maar om vijf andere redenen. Het aantal schepen neemt toe in verband met de Duitsche vlootwet, hetgeen natuurlijk ook tot uitbreiding van het personeel verplicht. Dan heeft er verbetering plaats van al wat den verplegings- en verzorgingsdienst betreft. Daarna komen de nieuwigheden, stoken met olie, vliegmachines, draadlooze telegrafie. Vervolgens zijn voeding en bezoldiging verbeterd.

Eindelijk is een achterstand in den bouw van de laatste jaren in te halen. De totaal raming is 46.300 000 P. St.

Aan de verwijzing naar Duitschland werd de scherpe kant zooveel mogelijk ontnomen door een zoo vriendelijk mogelijken toon, maar Churchill kon toch niet nalaten er uitdrukkelijk op te wijzen dat Engeland's meerderheid berust op aantal, geest en eenvoud.

In 't volgend gedeelte kwam de steun der koloniën ter sprake. 't Plan is de drie schepen, waarover in 't Canadeesche parlement thans zooveel te doen is, met dat van Nieuw-Zeeland en dat van de Maleische Staten te vereenigen tot een Imperial squadron (5 schepen dus), dat Gibraltar tot basis krijgt. Het zal vrij kruisen door en naar alle deelen van 't Britsche rijk en handelend optreden waar de noodzakelijkheid zich zal voordoen.

In deze zaak heeft 't moederland niet alleen te beslissen. Nieuw-Zeeland heeft zijn geschenk onvoorwaardelijk ter beschikking van de admiraliteit gesteld, niet onwaarschijnlijk zal dit ook de bedoeling der Maleische staten zijn, maar in Canada loopt de strijd niet alleen over de vraag, of de oorlogsschepen gebouwd zullen worden, doch mede over die, welke, bij bevestigende beslissing, de bestemming dier oorlogskruisers zal wezen. Deze zee-patrouille kan 't Noordzee-, zoowel als 't Middellandsche eskader bijspringen, en deze dan tot indrukwekkende sterkte brengen. Hierin ligt 't mooie en 't leelijke: als zij er zijn! Maar daar de patrouille de heele wereld tot gebied heeft, ligt in dit a l s de zwakke zijde van den maatregel, zelfs al neemt men in aanmerking, dat Groot-Brittanië in andere werelddeelen ook zijn vlootafdeelingen heeft.

Niettegenstaande de cijfers, welke de minister gaf om aan te toonen, dat Engeland er gerust op kan wezen de suprematie ter zee nog ten volle te hebben en ook te zullen behouden, zien wij in dit Gibraltar-eskadertje, waarover vroeger ook al eens gesproken is, toch nog geen bewijs, dat Gr.-Britanië, zonder hulp van Frankrijk, zich 't meesterschap ter zee in de Noord-zee en in de Middellandsche zal hebben verzekerd als de voorstellen, die nu in het Lagerhuis zijn gebracht, tot verwezenlijking komen.

DE VLOTEN DER GROOTE MOGENDHEDEN.

Aan een opgave van de Br. Admiraliteit ontleenen wij 't volgende interessante staatje van oorlogsschepen op 1 Januari 1913. Bodems van meer dan 20 jaar oud zijn niet meer meegerekend. Deze cijfers krijgen voor ons land bijzondere actualiteit, als 't rapport der defensie-commissie voor de koloniën weldra gepubliceerd zal worden.

ENGELAND.

Groote kruisers	55	11
Gepantserde kruisers	34	—
Lichte kruisers	—	8
Beschermde kruisers (2e kl.)	38	—
Beschermde kruisers (3e kl.)	16	—
Niet beschermde kruisers	5	2
Verkenners	8	—
Torpedo schepen	28	—
Destroyers	191	137
Torpedobooten (nieuw type)	36	—
Torpedobooten	73	—
Onderzeeb.	65	—

FRANKRIJK.

Groote kruisers	21	7
Kustbewakers	6	—
Gepantserde kruisers	20	—
Beschermde kruisers (2e kl.)	4	—
Beschermde kruisers (3e kl.)	5	—
Torpedoschepen	4	—
Destroyers	73	11
Torpedobooten	166	—
Onderzeebooten	—	73

RUSLAND.

Groote kruisers	9	7
Kustbewakers	1	—
Gepantserde kruisers	6	—
Beschermde kruisers (2e kl.)	—	2
Beschermde kruisers (3e kl.)	2	—
Torpedoschepen	3	—
Destroyers	96	9
Torpedobooten	26	—
Onderzeebooten	29	8

DUITSCHLAND.

Groote kruisers	33	7
Gepantserde kruisers	9	—
Beschermde kruisers 2e kl.)	30	4
Beschermde kruisers 3e kl.)	11	—
Niet beschermde kruisers	4	—
Destroyers	124	1—
Torpedobooten	80	9
Onderzeebooten	18	13

ITALIE.

Groote kruisers	9	5
Gepantserde kruisers	9	—
Beschermde kruisers (2e kl.)	2	1
Beschermde kruisers 3e kl.)	11	2
Verkenners	1	2
Destroyers	23	10
Torpedoschepen	3	—
Torpedobooten	77	24
Onderzeebooten	12	8

OOSTENRIJK.

Gr. kruisers	13	3
Gepantserde kruisers	4	—
Beschermde kruisers (2e kl.)	3	—
Beschermde kruisers (3e kl.)	3	—
Niet beschermde kruisers	3	—
Torpedoschepen	11	—
Destroyers	12	6
Torpedobooten	70	8
Onderzeebooten	6	—

N.-AMERIKA.

Gr. kruisers	33	4
Kustbewakers	9	—
Gepantserde kruisers	14	—
Beschermde kruisers (2e kl.)	15	—
Niet beschermde kruisers	3	—
Verkenners	3	—
Torpedoschepen	2	—
Destroyers	46	4
Torpedobooten	22	—
Onderzeebooten	25	22

JAPAN.

Groote kruisers	17	1
Gepantserde kruisers	13	—
Beschermde kruisers (2e kl.)	13	—
Beschermde kruisers 3e kl.)	4	—
Niet beschermde kruisers	4	—
Torpedoschepen	2	—
Destroyers	59	—
Torpedobooten	50	—
Onderzeebooten	13	2

HET EERSTE SCHAAP.

Zooals verwacht werd bij de mededeeling van president Wilson, waardoor hij een eind maakte aan het gedoe der 5-mogendheden-leening voor China, is kort daarna de officieele erkenning van de groote Aziatische republiek door N.-Amerika gevolgd. Deze is den 8en April openlijk uitgesproken. Nu zullen de andere mogendheden ook wel over de brug gaan.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Het Bataksch Instituut.

We ontvingen een „Kort verslag omtrent de verrichtingen van het Bataksch Instituut te Leiden (opgericht 30 Sept. 1908). Het bevat een overzicht van de wetenschappelijke zoowel als van de practische werkzaamheden gedurende het 5-jarig bestaan van het Instituut. De wetenschappelijke werkzaamheden bestaan hoofdzakelijk uit door het Instituut uitgegeven geschriften, als: I. Hygiënische misstanden in het Karoland. II. De Islam in de Bataklanden. III. Batakspiegel (met kaart). IV. Kijkjes in het huiselijk leven der Bataks. V. Die gesundheitliche Verhältnisse unter der Bevölkerung von Silindung in Sumatra. VI. Nederlandsch—Karosche woordenlijst. VII. De Bataks. VIII. Nederlandsch—Tobasche woordenlijst. Voorts verscheen met medewerking van het Instituut een „Batak-nummer" van Neerlandia, en een „Literatuur-overzicht der Bataklanden".

Op het gebied der practische werkzaamheid, met meer of minder gunstige resultaten, noemt het verslag de volgende punten:

Bevordering van de studie van het Nederlandsch door de Bataks, die de kennis van onze taal op prijs stellen.

Plannen omtrent de ontginning van het plateau bij Sibolangit (Deli-doesoen).

Ontwikkeling van den tuinbouw der Bataksche bevolking van de Karo-hoogvlakte.

Sanitair-medische maatregelen betreffende de Karo-hoogvlakte.

Internationales Archiv für Ethnographie.

In de jongste aflevering (Band XXI, Heft IV en V) is verschenen het slot van het artikel van wijlen Dr. I. Groneman: Der Kris der Javaner.

De N. R. Ct. zegt er van:

Het is belangrijk voor de kennis van het gebruik van meteoor-ijzer en van nikkel bij het smeden der klingen, welke bestanddeelen de fraaie, lichtkleurige vlammen in het ijzer brengen. Wonderschoone platen zijn aan het slot van het ook technisch uitvoerige opstel toegevoegd.

„Da ich — in August beginnt mein 80stes Lebensjahr — vielleicht nicht lange mehr leben werde" schrijft hij bij de vermelding van eenige testamentaire beschikkingen. Lang daarna heeft hij inderdaad niet meer geleefd. Eene beschrijving van een bijzonder exemplaar zijner krissen, de kjahi Mendaran, geeft hem aanleiding bekend te maken, dat deze kris en zijn andere pronkwapens na zijn dood aan 's Rijks Ethnographisch Museum te Leiden zullen komen, eene inrichting, zegt hij, die ik van harte een vrijstaand en dus minder aan brandgevaar blootgesteld gebouw toewensch. In dit opzicht is men in Nederland nog zeer achterlijk".

Verder bevindt zich in genoemde afl. een artikel, zoo niet over, dan toch naar aanleiding van den tocht van Lorentz en Van Nouhuys in 1907 naar het Sneeuwgebergte. Tot het reisgezelschap behoorde ook de officier van gezondheid der Kon. Ned.

grondslagen van de Chineesche moraal dienen steeds onaangetast te blijven, en daarom moeten de Chineezen hun eigen cultuurleven behouden, alles wat goed en mooi is in hun godsdienst. De vrouw mag niet in haar positie van afhankelijkheid gelaten worden; zij moet meer uit haar afzondering te voorschijn komen, meer en meer haar eigen baas worden; het meisje toch is de aanstaande moeder van het toekomstige geslacht. De grondstelling van Confucius werd gememoreerd, nm. dat de mensch niet alleen het goede, dat in hem is, tot ontwikkeling moet brengen, maar ook anderen moet helpen om beter te worden. Mr. Fromberg kwam tot de volgende conclusies: Het onderwijs onder de Chineezen is enorm uitgebreid, het heeft een practische strekking gekregen; een groot aantal meisjes geniet thans onderwijs; het streven om aan het cultuurleven deel te nemen is ook over den Indo-Chinees vaardig geworden.

Maar een einde moet nu ook verder gemaakt worden aan bigot conservatisme en dom bijgeloof. Deze zijn zoovele hinderpalen voor een gezonde ontwikkeling en worden nog sterk waargenomen. Mr. Fromberg herinnerde hieromtrent o.a. aan het feit, toen in 1892 tegen de voorgenomen regeling van het familie- en erfrecht voor Chineezen overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek voor Europeanen algemeen geprotesteerd werd. Er is nog veel conservatisme en bijgeloof, dat bestreden en overwonnen moet worden. Hij wekte eindelijk zijne hoorders op zich krachtig te weren, als zij in Indië teruggekeerd waren en vooral aan de ontwikkeling van de vrouw mee te werken, welke bij die van den man niet ten achteren mag blijven. Het verschil in beider beschaving moet nimmer te groot worden.

De rede van den heer Fromberg werd luide toegejuicht.

Van Vreemde Koloniën.

LORD WOLSELEY.

Terwijl wij dit schrijven, reist het stoffelijk overschot van een man, die in verschillende deelen van 't uitgestrekte Britsche rijk een voorname rol heeft vervuld, terug naar 't Londen, waar hij meermalen met eere begroet en overladen is. Veldmaarschalk Viscount Wolseley is op 80-jarigen leeftijd te Menton overleden, zijn lijk wordt in St. Paul kathedraal bijgezet.

In de laatste tien jaren leefde hij buiten elke publieke bemoeienis, maar in de daaraan voorafgaande halve eeuw is zijn leven innig vermengd met de geschiedenis van zijn land.

Uit het vele, zeer vele, dat de Engelsche bladen dezer dagen daarvan in herinnering hebben gebracht, kunnen wij slechts een klein deel overnemen, daarbij in de eerste plaats denkende aan hetgeen hij in de koloniale staatkunde gedaan heeft, waarin echter ook juist zijne hoogste waardeering te vinden is.

Van 1854 tot 56 nam hij deel aan den strijd in de Krim, waar hij, na 3 jaar dienst als luitenant, den kapiteinsrang bij keuze mocht verwerven. Een jaar later was hij ingedeeld bij de expeditie, die, onder generaal Ashburnham, naar China werd gezonden, maar onderweg werd bericht ontvangen van den opstand in Indië, waardoor zijn bestemming veranderde. Bij het gevecht van Shaorajpoer en de bevrijding van Lucknow muntte hij door bijzondere dapperheid uit. Toch oogstte hij toen van den bevelhebber, Sir Campbell, de vermaning zijn instructie overschreden te hebben, hij had te veel succes behaald!

Toch zou hij in China komen. In 1860 onderscheidde hij zich bij de Anglo-Fransche expeditie naar China. Daar werd hij op 29-jarigen leeftijd luitenant-kolonel, en zijn naam had in Engeland reeds een bijzonder goeden klank gekregen.

't Was in 1870, bij gelegenheid van de overdracht der terreinen van de Hudsonbaai-maatschappij aan Canada, dat hij gelegenheid vond zijn bekwaamheid als leider van operatiën te toonen. De verzetsmannen bij de Roode rivier — meest Fransche halfbloeden — onder aanvoering van Louis Riel, namen fort Garry in en vestigden de republiek van 't Noord-westen. De regeering van het moederland oordeelde het noodig, in te grijpen. Luitenant-Generaal J. Lindsay zou in Canada een expeditie organiseeren, hij wees kolonel Wolseley aan om er het bevel over te voeren.

Het was geen gemakkelijke taak de troep van 1200 man, met al de benoodigdheden, ruim 600 mijlen van Lake superior naar de Roode rivier te verplaatsen, door een wildernis, met meren en rivieren, met paden alleen door Indianen gebruikt. Wolseley regelde alles zoo practisch, dat de verzetspartij, die zich veilig waande, alleen reeds door de nadering van den troep tot onderwerping kwam. De hierop gevolgde organisatie deed in ditzelfde oord de stad Wimipeg ontstaan, hoofdstad van een Canadeesche provincie. De bevelhebber werd geadeld.

In 1873 kreeg Sir Garnet Wolseley 't bevel over de Ashantis-expeditie. In October kwam hij ter Westkust van Afrika. In Februari 1864 viel Koemassi, de hoofdplaats der Ashantis. Een verdrag moest de verdere goede verstandhouding verzekeren.

Na nog diensten bewezen te hebben in Natal, Cyprus, Zoeloeland, trok hij in 1882 naar Egypte om den opstand van Arabi Pasha te dempen. Een groote macht streed van half Augustus tot half September, toen Cairo bezet en daarmede de oorlog beëindigd werd. Niet alleen werd de bevelhebber tot generaal bevorderd, maar naar Britschen trant ontving hij den dank van de beide huizen van het Parlement, 30000 P. St., de verheffing tot baron, behalve nog een hooge decoratie.

Generaal Gordon, op advies van Wolseley naar Khartoem gezonden, was in die plaats ingesloten. Wolseley nam de leiding op zich om hem te ontzetten, waardoor hij in 1884 andermaal aan 't hoofd van een aanzienlijke macht te velde stond. Ditmaal mocht hij geen succes oogsten, of juister hij kwam te laat om het beoogde doel te bereiken.

Lord Wolseley volgde in 1895 den hertog van Cambridge op als opperbevelhebber van 't leger. Uit het tijdvak, waarin hij aan 't hoofd der krijgsmacht stond, is het merkwaardigste de uitzending en voorziening in de behoeften van de 150000 man, die achtereenvolgens naar Zuid-Afrika moesten worden gezonden voor den Boerenoorlog. Hierover zegt the Times: „welke ook de tekortkomingen geweest zijn — en er waren er vele — nooit te voren had de organisatie van het oorlogsdepartement zooveel volbracht met zoo geringe middelen". Ook hier was Wolseley, als in heel zijn leven, een toonbeeld van geestkracht en nauwgezetheid.

Dit zijn inderdaad de karaktereigenschappen geweest, waardoor hij, naast en met de krijgsmanstalenten die hij bezat, voor Engeland een groot burger geworden is.

DE BRITSCHE VLOOT.

De Britsche vlootplannen dobberen.

Nog versch in aller geheugen zijn de plannen voor een organisatie van de vloot, waarbij gesteund werd op de goede verstandhouding met Frankrijk. De rede van minister Churchill, in het Lagerhuis gehouden, denkt nu weer een geheel zelfstandige positie toe, alleen bouwend op samenwerking van 't moederland met de overzeesche deelen van 't rijk.

De eerste lord der admiraliteit begon zijn speech met aankondiging van een belangrijke toename der uitgaven, niet alleen voor den bouw van Dreadnoughts, maar om vijf andere redenen. Het aantal schepen neemt toe in verband met de Duitsche vlootwet, hetgeen natuurlijk ook tot uitbreiding van het personeel verplicht. Dan heeft er verbetering plaats van al wat den verplegings- en verzorgingsdienst betreft. Daarna komen de nieuwigheden, stoken met olie, vliegmachines, draadlooze telegrafie. Vervolgens zijn voeding en bezoldiging verbeterd.

Eindelijk is een achterstand in den bouw van de laatste jaren in te halen. De totaal raming is 46.300 000 P. St.

Aan de verwijzing naar Duitschland werd de scherpe kant zooveel mogelijk ontnomen door een zoo vriendelijk mogelijken toon, maar Churchill kon toch niet nalaten er uitdrukkelijk op te wijzen dat Engeland's meerderheid berust op aantal, geest en eenvoud.

In 't volgend gedeelte kwam de steun der koloniën ter sprake. 't Plan is de drie schepen, waarover in 't Canadeesche parlement thans zooveel te doen is, met dat van Nieuw-Zeeland en dat van de Maleische Staten te vereenigen tot een Imperial squadron 5 schepen dus), dat Gibraltar tot basis krijgt. Het zal vrij kruisen door en naar alle deelen van 't Britsche rijk en handelend optreden waar de noodzakelijkheid zich zal voordoen.

In deze zaak heeft 't moederland niet alleen te beslissen. Nieuw-Zeeland heeft zijn geschenk onvoorwaardelijk ter beschikking van de admiraliteit gesteld, niet onwaarschijnlijk zal dit ook de bedoeling der Maleische staten zijn, maar in Canada loopt de strijd niet alleen over de vraag, of de oorlogsschepen gebouwd zullen worden, doch mede over die, welke, bij bevestigende beslissing, de bestemming dier oorlogskruisers zal wezen. Deze zee-patrouille kan 't Noordzee-, zoowel als 't Middellandsche eskader bijspringen, en deze dan tot indrukwekkende sterkte brengen. Hierin ligt 't mooie en 't leelijke: als zij er zijn! Maar daar de patrouille de heele wereld tot gebied heeft, ligt in dit a l s de zwakke zijde van den maatregel, zelfs al neemt men in aanmerking, dat Groot-Brittanië in andere werelddeelen ook zijn vlootafdeelingen heeft.

Niettegenstaande de cijfers, welke de minister gaf om aan te toonen, dat Engeland er gerust op kan wezen de suprematie ter zee nog ten volle te hebben en ook te zullen behouden, zien wij in dit Gibraltar-eskadertje, waarover vroeger ook al eens gesproken is, toch nog geen bewijs, dat Gr.-Britanië, zonder hulp van Frankrijk, zich 't meesterschap ter zee in de Noord-zee en in de Middellandsche zal hebben verzekerd als de voorstellen, die nu in het Lagerhuis zijn gebracht, tot verwezenlijking komen.

DE VLOTEN DER GROOTE MOGENDHEDEN.

Aan een opgave van de Br. Admiraliteit ontleenen wij 't volgende interessante staatje van oorlogsschepen op 1 Januari 1913. Bodems van meer dan 20 jaar oud zijn niet meer meegerekend. Deze cijfers krijgen voor ons land bijzondere actualiteit, als 't rapport der defensie-commissie voor de koloniën weldra gepubliceerd zal worden.

ENGELAND.

Groote kruisers	55	11
Gepantserde kruisers	34	—
Lichte kruisers	—	8
Beschermde kruisers (2e kl.)	38	—
Beschermde kruisers (3e kl.)	16	—
Niet beschermde kruisers	5	2
Verkenners	8	—
Torpedo schepen	28	—
Destroyers	191	137
Torpedobooten (nieuw type)	36	—
Torpedobooten	73	—
Onderzeeb.	65	—

FRANKRIJK.

Groote kruisers	21	7
Kustbewakers	6	—
Gepantserde kruisers	20	—
Beschermde kruisers (2e kl.)	4	—
Beschermde kruisers (3e kl.)	5	—
Torpedoschepen	4	—
Destroyers	73	11
Torpedobooten	166	—
Onderzeebooten	—	73

RUSLAND.

Groote kruisers	9	7
Kustbewakers	1	—
Gepantserde kruisers	6	—
Beschermde kruisers (2e kl.)	—	2
Beschermde kruisers (3e kl.)	2	—
Torpedoschepen	3	—
Destroyers	96	9
Torpedobooten	26	—
Onderzeebooten	29	8

DUITSCHLAND.

Groote kruisers	33	7
Gepantserde kruisers	9	—
Beschermde kruisers (2e kl.)	30	4
Beschermde kruisers (3e kl.)	11	—
Niet beschermde kruisers	4	—
Destroyers	124	1—
Torpedobooten	80	9
Onderzeebooten	18	13

ITALIE.

Groote kruisers	9	5
Gepantserde kruisers	9	—
Beschermde kruisers (2e kl.)	2	1
Beschermde kruisers (3e kl.)	11	2
Verkenners	1	2
Destroyers	23	10
Torpedoschepen	3	—
Torpedobooten	77	24
Onderzeebooten	12	8

OOSTENRIJK.

Gr. kruisers	13	3
Gepantserde kruisers	4	—
Beschermde kruisers (2e kl.)	3	—
Beschermde kruisers (3e kl.)	3	—
Niet beschermde kruisers	3	—
Torpedoschepen	11	—
Destroyers	12	6
Torpedobooten	70	8
Onderzeebooten	6	—

N.-AMERIKA.

Gr. kruisers	33	4
Kustbewakers	9	—
Gepantserde kruisers	14	—
Beschermde kruisers (2e kl.)	15	—
Niet beschermde kruisers	3	—
Verkenners	3	—
Torpedoschepen	2	—
Destroyers	46	4
Torpedobooten	22	—
Onderzeebooten	25	22

JAPAN.

Groote kruisers	17	1
Gepantserde kruisers	13	—
Beschermde kruisers (2e kl.)	13	—
Beschermde kruisers (3e kl.)	4	—
Niet beschermde kruisers	4	—
Torpedoschepen	2	—
Destroyers	59	—
Torpedobooten	50	—
Onderzeebooten	13	2

HET EERSTE SCHAAP.

Zooals verwacht werd bij de mededeeling van president Wilson, waardoor hij een eind maakte aan het gedoe der 5-mogendheden-leening voor China, is kort daarna de officieele erkenning van de groote Aziatische republiek door N.-Amerika gevolgd. Deze is den 8en April openlijk uitgesproken. Nu zullen de andere mogendheden ook wel over de brug gaan.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Het Bataksch Instituut.

We ontvingen een „Kort verslag omtrent de verrichtingen van het Bataksch Instituut te Leiden (opgericht 30 Sept. 1908). Het bevat een overzicht van de wetenschappelijke zoowel als van de practische werkzaamheden gedurende het 5-jarig bestaan van het Instituut. De wetenschappelijke werkzaamheden bestaan hoofdzakelijk uit door het Instituut uitgegeven geschriften, als: I. Hygiënische misstanden in het Karoland. II. De Islam in de Bataklanden. III. Batakspiegel (met kaart). IV. Kijkjes in het huiselijk leven der Bataks. V. Die gesundheitliche Verhältnisse unter der Bevölkerung von Silindung in Sumatra. VI. Nederlandsch—Karosche woordenlijst. VII. De Bataks. VIII. Nederlandsch—Tobasche woordenlijst. Voorts verscheen met medewerking van het Instituut een „Batak-nummer" van Neerlandia, en een „Literatuur-overzicht der Bataklanden".

Op het gebied der practische werkzaamheid, met meer of minder gunstige resultaten, noemt het verslag de volgende punten:

Bevordering van de studie van het Nederlandsch door de Bataks, die de kennis van onze taal op prijs stellen.

Plannen omtrent de ontginning van het plateau bij Sibolangit (Deli-doesoen).

Ontwikkeling van den tuinbouw der Bataksche bevolking van de Karo-hoogvlakte.

Sanitair-medische maatregelen betreffende de Karo-hoogvlakte.

Internationales Archiv für Ethnographie.

In de jongste aflevering (Band XXI, Heft IV en V) is verschenen het slot van het artikel van wijlen Dr. I. Groneman: Der Kris der Javaner.

De N. R. Ct. zegt er van:

Het is belangrijk voor de kennis van het gebruik van meteoor-ijzer en van nikkel bij het smeden der klingen, welke bestanddeelen de fraaie, lichtkleurige vlammen in het ijzer brengen. Wonderschoone platen zijn aan het slot van het ook technisch uitvoerige opstel toegevoegd.

„Da ich — in August beginnt mein 80stes Lebensjahr — vielleicht nicht lange mehr leben werde" schrijft hij bij de vermelding van eenige testamentaire beschikkingen. Lang daarna heeft hij inderdaad niet meer geleefd. Eene beschrijving van een bijzonder exemplaar zijner krissen, de kjahi Mendaran, geeft hem aanleiding bekend te maken, dat deze kris en zijn andere pronkwapens na zijn dood aan 's Rijks Ethnographisch Museum te Leiden zullen komen, eene inrichting, zegt hij, die ik van harte een vrijstaand en dus minder aan brandgevaar blootgesteld gebouw toewensch. In dit opzicht is men in Nederland nog zeer achterlijk".

Verder bevindt zich in genoemde afl. een artikel, zoo niet over, dan toch naar aanleiding van den tocht van Lorentz en Van Nouhuys in 1907 naar het Sneeuwgebergte. Tot het reisgezelschap behoorde ook de officier van gezondheid der Kon. Ned.

Marine, de heer L. S. A. M. von Römer, die, toen men naar het Hellwiggebergte op marsch ging, moest achterblijven ter verpleging der zieken. Von Römer heeft zijn leed over dit gedwongen achterblijven verzet door de dragers, die, zooals bekend is, in grooten getale van Borneo waren medegenomen, aan het teekenen te zetten.

Vooral Ngo Ping, zoon van het in zijn land gebleven Mendatam-hoofd Akam Djoan, toonde te begrijpen, wat Von Römer van hem verlangde; hij teekende het leven eens Kajans, von der Wiege, ja, vroeger nog, bis zum Grabe, en leerde inmiddels schrijven. Hij was destijds 18 of 19 jaar oud, en blijkens den afdruk eener foto, waarop hij met dr. Von Römer aan een tafel zit, een krachtig uitziende figuur ondanks zijn hartkwaal; hij was ongehuwd, maar na afloop van deze reis naar de sneeuwbergen, de goenoeng es, zou Isa, het mooiste meisje van de geheele streek, zijn vrouw worden. Liedjes aan haar en over haar begeleidde hij met het mooie geluid van het Borneo'sche mondorgel, de kledi, waarvan de Chineesche cheng het prototype is.

Zoo op het eerste gezicht gelijken de teekeningen veel op hetgeen bij ons een met potlood gewapend vijfjarig jongetje voortbrengt: Kee de meid, en Papa en de melkboer, die allemaal treffend op elkander gelijken. Maar spoedig bemerkt men, dat Ngo Ping één goed opmerker is niet alleen, maar ook duchtig weet te onderscheiden en het onderscheid kan weergeven; zeer merkbaar is de drang om den beschouwer goed te doen gevoelen, wat er gebeurt en wie de handelende personen zijn. Er zijn bij de teekeningen, die het opstel vergezellen, en die thans in het ethnologisch museum aan de Willemskade te Rotterdam tentoongesteld liggen, zeer bezienswaardige, voorstellende: de mannen bij het priktolspel, bij den dans, op de jacht van zwijnen en herten, met het geweer en met het blaasroer, offerceremoniën, menschen bij den rijstbouw, een heel tableau dat een mislukt huwelijks-aanzoek te zien geeft, en een ander, waarop de zaak als gelukt afgebeeld wordt Ook het tatoueeren heeft Ngo Ping geteekend, en de instrumenten, die men hierbij gebruikt, zijn duidelijk te herkennen, zoomede den maskerdans en den dans met de gevlochten manden op het hoofd; dr. Von Römer, die den kunstenaar aan den arbeid heeft gezien, deelt allerlei wetenswaardigs mede over de beteekenis ook van kleinigheden, die men anders allicht zou voorbijzien. Den aandachtigen kijker ontgaat stellig niet de komieke kant van menige teekening, schrijft de N. R. Ct., waaraan het bovenstaande werd ontleend.

Pestbestrijding in Ned.-Indië.

Dr. N. H. Swellengrebel schrijft in het April-Nr. van De Gids een artikel over de pestbestrijding in Ned.-Indië. Schrijver, die blijkbaar een persoonlijk aandeel in de bestrijding dier verschrikkelijke ziekte heeft gehad, schetst de groote moeilijkheden, die daaraan zijn verbonden. De pest was nl. nooit in Indië geconstateerd, afgezien van enkele gevallen, die echter tot geen epidemie aanleiding gegeven hadden. Men kende haar slechts uit de beschrijving in boeken en tijdschriften. De verslagen der Britsch-Indische „Indian Plague-Commission" waren dan ook, vooral in den aanvang, de basis, waarop het geheele systeem der pestbestrijding in Oost-Java werd gevestigd. Achteraf is gebleken, dat lang niet alle in die verslagen opgestelde gevolgtrekkingen, ook voor Java, als juist golden.

Schrijver gaat in bijzonderheden de verschillende maatregelen na, die gedurende de epidemie genomen zijn (rattenverdelging, woningverbetering, ontsmetting, isoleering enz. enz.); noemt de onvoldoende resultaten en de verergering der pest op het einde van 1912 treurige verschijnselen, doch ze mogen niet ontmoedigen; de taak der pestbestrijding is moeielijk, maar niet hopeloos.

Dr. Swellengrebel eindigt zijn beschouwingen aldus: Het was niet te verwachten, dat men reeds dadelijk, zonder voldoende kennis omtrent de epidemiologie der pest op Java, bij de bestrijding succes zou hebben: fouten moeten onvermijdelijk gemaakt worden en wanneer men de geschiedenis der pestbestrijding in andere plaatsen nagaat, kan men met waardeering erkennen, dat de actie op Java in deze een gunstig figuur maakt en dat de beginselen, zooals men die bij den aanvang opstelde, nog heden van kracht zijn. Wat wonder is het, dat men nog in het onzekere is over de beste wijze om die beginselen in toepassing te brengen bij een ziekte, die nog niemand met succes heeft bestreden?

Vragen van den Dag.

De April-afl. van Vragen van den Dag bevat eene beschouwing van den heer F. H. E. Steens Zijnen over de waarde van het bezit van koloniën in den tegenwoordigen tijd.

Schr. zegt, dat een groot deel van de menschheid, en in het bijzonder de aanhangers der sociaal-democralische partij, in de koloniale expansie een bewijs zien van het egoïsme der heerschende klasse en het eenig doel der koloniseerende volken zou zijn zich ten nadeele van de oorspronkelijke bewoners te verrijken. Dit nu moge eene waarheid zijn geweest in den tijd van enghartigen monopoliegeest in den vorm van handelscompagnieën, wien de alleenhandel op bepaald aangewezen landstreken was geoctroyeerd; thans, in onze eeuw van openbaarheid, trotseert men niet tevergeefs de eischen van menschelijkheid en beschaving. Overal is men tegenwoordig getuige van den bloei van koloniën, meent schr., en hij vraagt zich af, hoe er nog menschen kunnen gevonden worden, die de onafhankelijkheid der koloniën van het moederland als een ideaal najagen. Wanneer — om bij Ned.-Indië te blijven — de mogelijkheid bestond de rol, die tot dusver door het Europeesche element in den economischen ontwikkelingsgang zoo succesvol wordt vervuld, aan Inlandsche krachten toe te vertrouwen, dan zou men desnoods met die idealisten kunnen medegaan. Maar zal het ooit zoo ver komen?

Ook de onmisbare hulp van het Europeesche kapitaal is een weldaad voor de inheemsche bevolking en tevens plukt het moederland in niet mindere mate de vruchten van de energie der Europeesche ondernemers.

De Indische Gids.

De April-afl. opent met een beschouwing van den heer H. H. van Kol over de irrigatie in Japan. — J. de Gruijter artikelt over rassenkwesties in de tropen. — P. K. W. Kern levert een bijdrage tot de kennis van belasting van stijgende grondwaarden. — S. Kalff beëindigt zijn artikel: Surinaamsche poëzie, waarmede de rij der zgn. hoofdartikelen besloten wordt.

Verder bevat deze afl. een overzicht van de uitkomsten van het welvaartsonderzoek op Java. VIII b. Slotbeschouwingen over het recht en de politie. — De rubriek Varia bestaat uit den tekst (met nota van toelichting) van het met het landschap Landak gesloten contract. — In de rubriek Maandelijksche Revue van brochures en van tijdschriften en dagbladartikelen geeft J. E. de M. een overzicht van verschillende belangrijke onderwerpen. — De rubriek Koloniale literatuur bevat o.m. een waardeerende bespreking van het door de Vereeniging Oost en West uitgegeven werkje: De vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Ned.-Indië, terwijl de aflevering gesloten wordt door W. C. M.'s Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië.

Een algemeene militie op Java.

Hoe een „Jong-Javaan" over dit onderwerp denkt blijkt uit het volgende artikeltje, dat we overnemen uit het tweede nummer van het maandblad Tropisch Nederland.

Invoering van een militie onder de Javanen is een prachtige instelling. Wie zou het eiland Java helpen verdedigen tegen B. V., wanneer de Javanen niet er over nadachten. Helpen verdedigen, zeg ik, want anders zouden alleen Hollanders met hun leger het moeten doen. Naar ik meen is het nu de tijd, dat de Javanen zich voelen vóór de Ned. regeering. Hoeveel goeds hebben zij ons al gedaan? Ik zou mij niet kunnen voorstellen, hoe het eiland Java er uit zag, indien de Inlandsche vorsten het land nog regeerden, m. a. w. wil ik zeggen, dat Javanen erg dankbaar moeten zijn voor alles, wat de Hollanders reeds gedaan hebben. En waaruit moet die dankbaarheid bestaan? Zich voelen vóór de Nederlandsche regeering. Er is, vind ik, geen betere regeering dan die van Nederland. Wanneer de Javanen zoo ver zijn, dat zij de Ned. regeering weten te waardeeren, dan zullen zij veel voelen voor de invoering van een dienstplicht, want wat denken zij bij zichzelf:

„Ik blijf liever onder de Nederlandsche vlag dan onder die van andere landen".

Tegenwoordig is de invoering van dienstplicht echter nog onderhevig aan verschillende bezwaren, en die zijn gemis aan:

1. burgerlijke stand.
2. militair begrip onder de Javanen.
3. vaderlandsliefde.

Zoolang nog geen burgerlijke bestaat, is de invoering van een dienstplicht zeer bezwarend.

Wie kan op dit oogenblik bewijzen, dat de Javaan A. bijvoorbeeld twee zoons heeft? Ik geloof niemand.

Wanneer die instelling bestond onder de Javanen, dan was de gewoonte der Javanen om telkens van naam te veranderen, uit.

Men kan dan gemakkelijk nagaan, dat de Javaan A. ook werkelijk A. heet.

2. Een Javaan heeft weinig gevoel voor militairen. Een militaire betrekking is in de oogen van een Javaan een lage betrekking.

3. Vaderlandsliefde ontbreekt bij de Javanen. Het is waar, dat de Javanen in hun land liever blijven dan ergens anders. Het Javaansche volk emigreert niet gauw. Maar dat is geen vaderlandsliefde of liefde voor het vaderland, d. w. z., dat men niet graag ziet, dat zijn land in handen van een vreemde komt. Hoe dat komt kan ik moeilijk verklaren; misschien omdat Java reeds jaren lang in handen is van een vreemde, dus een Javaan denkt niet meer aan zijn land; de beschaving der Javanen is nog niet zoo hoog om dit te begrijpen. Of misschien komt dit door de indolentie der Javanen.

Naar ik meen kan men de militie invoeren onder de Inlandsche ambtenaren. Bij dit gedeelte van het volk kan men zeggen, dat wel een burgerlijke stand bestaat. Alle namen van ambtenaren en van hunne kinderen zijn geboekt.

Men kan dus gemakkelijk nagaan, hoeveel kinderen de wedana van B. heeft, enz. Er komt nog bij, dat ambtenaren meer weten dan het volk over het algemeen. Ze weten precies, wie hun vorst is. Een Inl. ambtenaar zou niet zeggen, dat zijn vorst de Soesoehoenan of Sultan van Soerakarta of Djokjakarta is, maar wel de Koningin van Nederland. Liefde voor den vorst bestaat eenigszins wel. Van deze menschen verwachte men veel meer dan van den kleinen man. Maar een groot bezwaar is, dat een zoon van een ambtenaar liever ook ambtenaar wil worden. Dit komt alleen door gebrek aan gevoel voor militairen. Maar meermalen heb ik zelf hooren zeggen door een zoon van een Inlandsch ambtenaar: Als 't op vechten aankomt, dan zullen wij ook meevechten. Dit gezegde is een goed beginsel. Langzamerhand zullen zij zich wel voelen vóór hun land en vorstin.

Bulletin Koloniaal Museum No. 51.

Nadat respectievelijk in de jaren 1903 en 1909 van de hand van den heer J. A. Loebèr Jr. monografiën over het weven en over bamboe in Ned.-Indië verschenen, is thans als Bulletin No. 51 van het Koloniaal Museum te Haarlem uitgekomen eene verhandeling van dien schrijver over het schelpen- en kralenwerk in Nederlandsch-Indië.

Indien de plaatsruimte zulks toelaat, hopen we op deze interessante, fraai geïllustreerde beschrijving terug te komen in een volgend overzicht.

Bepaling van belastingplichtigheid.

Onder dit opschrift schrijft C. L(ulofs) in de jongste afl. van het Tijdschr. B. B.:

Een Civiel Gezaghebber, uit de residentie Timor, — zoo schrijft men ons uit Koepang — had ontdekt, dat door hoofden, in wat al te grooten ijver, kinderen in de belasting werden aangeslagen. Art. 1 der modelregeling (Bb. 6328) stelt van belastingplicht vrij, o.m. „minderjarigen", voor zoover zij uit hunne bezitingen a.a. jaarlijks minder dan f 50.— trekken, maar laat wijselijk een nadere omschrijving van de grens tusschen meer- en minderjarigheid in het midden. In den regel geeft zulks geen aanleiding tot moeilijkheden, maar, gelijk uit bovenstaande mededeeling blijkt kan het voorkomen, dat de ernst des levens aan te jeugdige personen wordt opgelegd; in den regel ziet men het omgekeerde gebeuren en de jongelingschap in fiscaal opzicht te lang onmondig gehouden.

Bedoelde Civiel Gezaghebber heeft een practisch, en volgens hem bij normaal gehuwde individuën nimmer falend middel ontdekt om zoowel het een als het ander te vermijden en de meerderjarigheid, of wat wij daaronder bij inlanders verstaan, met vrij groote nauwkeurigheid te bepalen: een touwtje wordt om den hals geslagen en tot de tepels gebracht; op deze lengte afgepast, worden de uiteinden verbonden (tegen elkaar gehouden); kan het hoofd er dan door, dan is de genetene op den leeftijd gekomen om belasting te betalen, zoo niet, dan is hij de kinderschoenen nog niet ontwassen.

Het is zeer wel mogelijk, dat we hier een uiterst practisch middel hebben om de plenitudo aetatis te bepalen, immers het berust op den relatief te grooten omvang van het hoofd in den kinderleeftijd, het ligt voor de hand, dat deze normaal is op het moment dat het lichaam zijn vollen wasdom heeft bereikt en dat er een verhoudingsgewijs vaste maatstaf is om dit te bepalen, evenals tweemaal de omvang van de pols die van den hals vormt, tweemaal die van den hals het middel e. d.

Eenig bezwaar zouden we tegen de toepassing van het middel hebben, wanneer zich nog al jonge maagden rijen onder de twijfelachtigen. Maar zulks komt zelden voor, immers eerst dan zijn deze belastingplichtig wanneer zij uit eigen hoofde in haar onderhoud voorzieu.

Het groote huis van Haar.

We verzuimden de aandacht te vestigen op een artikel van den heer Joh. F. Snelleman in Eigen Haard van 29 Maart j.l. Een oppervlakkige beschouwing van den titel deed aanvankelijk aan een schetsje denken, doch bij nader inzien bleek het eene beschrijving te zijn van een voormalig huis van den Orang-kaja van het dorp Haar op de Kei-eilanden, een merkwaardig type van inlandsche bouwkunst, waarvan eenige fragmenten zich thans bevinden in het ethnologisch Museum te Rotterdam.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 13: Nieuwe koffiesoorten in den drogen moesson. — Malangsche landbouw-vereeniging. — De belangen van den handel te Medan. — Centraal-Amerika en de opening van het Panamakanaal. — Uit- en invoer der voornaamste handelsartikelen van en op Java en Madoera. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Indië bevat No. 47 de volgende bijdragen: Een Cambodjaansch voorbeeld, door M. van Geuns. — Oranje en Oost-Indië (vervolg), door Gabriël. — De nieuwe resident van Soerabaja J. van Aalst (met portret). — Vliegdemonstraties te Bandoeng (met afb.). — Indische penkrassen, door Ofoei. — Bij de rechterlijke macht. (Uit het leven van een Indisch ambtenaar 1882—1901), door W. van Delft (vervolg).

***

Ten slotte zij de aandacht gevestigd op de navolgende publicaties:

De vezelcultuur op Java en het vezelcongres met tentoonstelling te Soerabaja in 1911 gehouden, door Prof. Dr. G. van Iterson Jr. (Verslagen en mededeelingen van de afdeeling Handel, van het Dep. van Landbouw, Nijverheid en Handel. Jaargang 1913 No. 1).

Arische monumenten op Java, door Raden Mas Notodhiningrat (De Tijdspiegel, April 1913).

Heidendom en Evangelie. Twee zendingsstudies. Het animisme, door Ds. W. W. Smitt. — De taktiek tegen het animisme, door Ds. H. Haangelbroek. Kampen, J. H. Kok).

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra-Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, De Boodschapper, Revue économique, Ind. Gids, Teysmannia,

Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscrt.
En tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m. 12 Maart '13.
De Locomotief t/m. 11 idem.
Het Soer. Handelsblad idem.
De Sumatrapost t/m. 14 idem.
De Sumatrabode t/m. 1n idem.
Tjahaja Sumatra t/m. idem.
De Indische Mercuur no. 13.
Weekblad voor Indië no. 48.
De Banier no. 50.
De Bandelier no. 18.
Handelsberichten v/h. Min. v. Landbouw.
De Indische Gids, afl. April.
Bandera Wolanda no. 121—122.
Neerlandia no. 4.
Koloniaal Tijdschrift no. 4.

MEDEDEELINGEN.

Van het Hoofdbestuur:

Vergadering van het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West' op Zaterdag 26 April 1913, ten 1 ure, Laan van Meerdervoort 187, 's-Gravenhage.

Agenda:

1. Notulen.
2. Verkiezing van een 2en Secretaris en 2en Penningmeester ingevolge artikel 7 alinea 2 H. R.

Voorgesteld door het Dag. Bestuur:

a. voor 2en Secretaris: A. A. C. Harting;
b. voor 2en Penningmeester: J. G. W. van Driel Krol.

3. Voordracht aan de a.s. algemeene vergadering ter vervulling van vier vacatures in het Hoofdbestuur, wegens het periodiek aftreden ingevolge art. 11 H. R. van de heeren: C. R. Bakhuizen van den Brink, J. G. W. van Driel Krol, A. A. C. Harting, en Mevrouw J. E. Van Oeveren—Van Schaik.

Voorgesteld door de afd. 's-Gravenhage vacature C. R. Bakhuizen van den Brink: 1. C. R. Bakhuizen van den Brink; 2. G. C. A. de Witt.

Voorgesteld door het Dagelijksch Bestuur vacature A. A. C. Harting: 1. A. A. C. Harting; 2. Mej. M. M. G. Maarschalk.

Voorgesteld door de afd. Utrecht vacature Mevrouw J. E. Van Oeveren—Van Schaik: 1. Mevr. J. E. v. Oeveren—v. Schaik; 2. A. Enthoven.

4. Voorstel van het Dag. Bestuur om goed te keuren, dat het eene afdeeling der Vereeniging te Haarlem heeft opgericht (art. 10 al. 2 Statuten) en bepaald heeft, dat de gemeenten Bloemendaal, Heemstede, Zandvoort, Velzen en Schoten tot die afdeeling zullen behooren (art. 10, al. 3 Statuten).
5. Voorstel om goed te keuren, dat het Dag. Bestuur de afdeeling te Haarlem, ingevolge artikel 13 al. 3 der Statuten, heeft vrijgesteld van de storting, bedoeld bij de 1e alinea van dat artikel.
6. Voorstel om het Hoofdbestuur aan te vullen met een lid voor genoemde afdeeling (artikel 8, al. 1 Statuten) en hiertoe een voordracht te doen aan de Algemeene Vergadering.

Voorgesteld door de betrokken afdeeling: 1. W. F. L. Boissevain; 2. D. J. A. Vrijdag.

7. Voorstel de Algemeene Vergadering in overweging te geven de volgende wijzigingen aan te brengen:

A. in de Statuten (vgl. art. 18):

a. Artikel 10 al. 4 aan te vullen met: „Hierop kan door het Hoofdbestuur uitzondering worden gemaakt voor afdeelingen van bijzondere corporaties, als bijv. voor studenten- of jongelieden-afdeelingen.

b. artikel 13 alinea 1 te doen luiden als volgt:
De afdeelingen met eigen administratief en geldelijk beheer storten jaarlijks in de kas van het Hoofdbestuur f 0.75 voor iederen persoon, die op 1 Januari van eenig jaar lid der afdeeling is en zijne contributie heeft betaald, uitgenomen voor de leden-begunstigers, die het lidmaatschap verkregen door eene bijdrage van f 100.— in eens te storten.

De bijdragen dezer leden-begunstigers worden aan het Hoofdbestuur ter kapitaliseering afgedragen.

B. in het Huishoudelijk Reglement (vggl. drt. 21 al. 2 H. R.):

a. in den laatsten zin van art. 10 al. 1 te doen vervallen de woorden: „noch lid of voorzitter van eene commissie".

b. de laatste alinea van art. 18 te doen luiden als volgt: „De instructies voor elk dier Commissiën worden door het Hoofdbestuur vastgesteld. Het Hoofdbestuur benoemt de Voorzitters dier Commissiën, die bij voorkeur gekozen worden uit de leden van dat bestuur."

8. Mededeelingen betreffende het Koloniaal Arbeidsbureau.
9. Voorstel de e.k. Algemeene Vergadering te houden te Haarlem.
10. Voorstel tot het aanschaffen van een kaartsysteem voor de ledenlijst.
11. Rekening en verantwoording en begrooting.

J. G. W. van Driel Krol,
wn. Secretaris.

Van de Afdeeling Breda en Omstreken:

Jaarverslag over 1912.

Het jaar 1912 begon met 37 leden, in den loop van het jaar traden toe of vestigden zich hier ter plaatse van andere afdeelingen 12 leden, terwijl er 5 vertrokken of bedankten, zoodat het jaar eindigde met 44 leden.

Aan het Hoofdbestuur werd afgedragen f 28.50 voor 38 leden en f 1.50 over 1911.

De jaarlijksche Algemeene Vergadering, op 25 Maart gehouden, was slecht bezocht. In het Bestuur kwam geen verandering. Op die vergadering werd o.m. besloten nieuw verschijnende boeken over onze koloniën aan te schaffen en bij de leden ter lezing te laten circuleeren; dit zal ook geschieden met de boekjes over betrekkingen in Indië, welke worden uitgegeven door het Informatiebureau der Vereeniging, teneinde meerdere bekendheid aan deze werkjes te geven.

Mevr. Douair. W. C. Clifford Kocq van Breugel bood der Vereeniging ten geschenke het werk van Raden Adjeng Kartini: „Door duisternis tot licht", eveneens om bij de leden rond te laten gaan.

Dit geschenk wordt dankbaar aanvaard.

Op 31 Augustus werd door het Bestuur en jonge dames, bijgestaan door de Bredasche Padvinders (wier stok versierd was met een vaantje, waarop „Oost en West") heide-bouquetjes op straat verkocht ten bate van de hongersnood lijdenden op de Curaçaosche eilanden, voornamelijk Aruba. De netto opbrengst van dezen verkoop, welke overgemaakt werd aan het Hoofdbestuur, bedroeg f 553.31½, voorwaar een niet onbelangrijk bedrag, als men in aanmerking neemt, dat denzelfden dag door een andere Vereeniging ook bloempjes werden verkocht voor een ander doel.

Nogmaals dank aan de jonge dames, de padvinders en allen, die meegewerkt hebben om dit doel te bereiken.

Den 21en November hield Jhr. Graafland (Creusesol) een populaire lezing over „Hollanders in Indië", de zaal was goed bezet.

De lezing bracht ons een nieuw lid aan.

De entrée voor niet-leden bedroeg f 3.75, zijnde deze gesteld op f 0.25 per persoon.

Breda, den 1en Januari 1913.

Het Bestuur:
(*w.g.*) Wed. C. D. van den Berg—Tulp.
(*w.g.*) Van Reyn, *Secretaris.*

Rekening en verantwoording over 1912.

BATEN.

Saldo vorig jaar	f	28.07
Verkoop van door het Hoofdbestuur uitgegeven boekjes en Reglementen	-	3.55
Contributie loopend jaar	-	81.50
Opbrengst heidebloempje ten voordeele van Aruba etc.	-	553.31½
Opbrengst lezing Jhr. Graafland	-	3.75
Totaal	f	670.18½

LASTEN.

Afdracht Hoofdbestuur	f	30.00
Inningskosten contrib.	-	2 50
Bezorgloon jaarverslag 1911	-	1.00
Kosten vergaderingen	-	8.50
Drukloon en advertententiën	-	9.35
Bureaukosten en porti	-	3.67
Bijdrage Oranje Kruis Verk.	-	5.00
Boekwerken over Indië ter circuleering bij de leden	-	12 55
Aan den Lezer (Graafland inclus. logies)	-	35.05
Aan het Hoofdbestuur opbrengst heidebloempjes voor Aruba	-	553.31½
In kas	-	9.25
Totaal	f	670.18½

Breda, den 1 Januari 1913.

De Penningmeester,
(*w.g.*) Van Reyn.

Van de Afdeeling Leiden:

LEZING van den heer T. van Erp, Majoor Genie O.-I. L. m.v., op Woensdag 16 April 1913 des avonds te 8¼ uur, in den Foyer der Stads-Gehoorzaal.

Onderw.: **De Boroboedoer-restauratie.** (*Met Lichtbeelden*).

Mr. Ed. Rijke, *Secretaris.*

Van Boeatan:

Buitengewone Alg. Vergadering van Aandeelhouders der N.V. „Boeatan" op **Donderdag 24 April** 1913 ten 2½ uur n.m. in het lokaal der vennootschap, Heulstraat 19, den Haag.

Punt van behandeling:

Verlenging termijn plaatsing aandeelen.

Van het Indisch Genootschap:

Algemeene Vergadering op Dinsdag 15 April 1913, des avonds te acht uur, in het lokaal van het Genootschap, van Galenstraat 14.
Onderwerp: **De Chineesche beweging.**
In te leiden door den heer H. J. F. Borel.

Namens het Bestuur:
PH. KLEINTJES, *Secretaris.*

Van het Informatie-Bureau:

Verslag van de Commissie van raad en voorlichting ten behoeve van personen die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, over het jaar 1912.

Gedurende den loop van het jaar 1912 werden door het INFORMATIEBUREAU, Heulstraat 17 verstrekt 342 schriftelijke en 213 mondelinge inlichtingen, alle betrekking hebbende op Oost-Indië. In vergelijk met het vorige jaar, toen respectievelijk 269 en 198 informaties werden ingewonnen, is dus een toename te constateeren, waaruit blijkt, dat er groote behoefte aan een dergelijk bureau bestaat.

Bovendien werden, zoowel schriftelijk als mondeling, tal van inlichtingen gevraagd omtrent onderwerpen, die niet tot den werkkring van dit bureau behooren, als daar zijn: het verzoek om kinderen of families in huis te mogen hebben; het informeeren naar goede pensions; het vragen om, dan wel aanbieden van baboes voor de terugreis naar Indië; het vragen van adressen van personen en het doen van aangifte van adresverandering van leden der Vereeniging „Oost en West”.

De meeste van de ingewonnen inlichtingen betroffen het verzoek om een betrekking in Indië op een kantoor of bij de cultures; anderen weder verzochten in 's lands dienst te worden geplaatst.

Doordat de groote meerderheid van de zich aanmeldende personen niet veel meer dan lager onderwijs genoten hadden, kon hun slechts den raad gegeven worden te trachten op eigen gelegenheid naar Indië te gaan en dàar een werkkring op een of andere onderneming te zoeken. Veelal door verkeerde mededeelingen van uit Indië alhier vertoevenden, stelde men zich voor, dat er in Indië zóódanig gebrek aan werkkrachten bestaat, dat men, zelfs zonder eenige speciale opleiding, met gemak op kosten en risico van eene of andere partikuliere landbouw- of handelsonderneming uitgezonden werd. Het is begrijpelijk, dat deze personen in hunne verwachtingen teleurgesteld werden, waar zij zelf niet kapitaalkrachtig genoeg waren om de f 1000, die voor de reis, de uitrusting en het eerste levensonderhoud noodig worden geacht, bijeen te brengen.

Anderen daarentegen, die deze middelen en de wilskracht en toewijding genoeg bezaten om het aan te durven, verkregen door de inlichtingen een beeld betreffende de toestanden in Indië en ontvingen wenken hoe te handelen om met hoop op succes hun geluk aldaar te beproeven.

Van een enkele ontving het bureau zelfs uit Indië dankbetuiging voor de verleende hulp en raadgevingen.

Ook uit het buitenland werden brieven ontvangen van personen, die in Indië werk zochten. Verscheidene informaties werden door jongedames ingewonnen, die als winkeljuffrouw, kinderjuffrouw, couturière, voor het bestieren eener huishouding, dan wel op een kantoor in Indië werk zochten.

De gedane vragen behooren tot de volgende rubrieken: Betreffende betrekkingen in 't algemeen 105; Gouvernements-betrekkingen 85; partikuliere betrekkingen 142; de reis naar Indië, de kleeding, het klimaat en de maatschappelijke toestanden aldaar 24; een bepaalde plaats of landstreek in Indië 12; maatschappijen, ondernemingen of personen in Indië of met Indië in verband staande 34; de vereischten voor bepaalde betrekkingen of voor bepaalde examens 41; den werkkring van het Informatie-bureau en de uitgegeven brochures of boekwerken over Indië 54; en eindelijk de meest uiteenloopende onderwerpen, in geen rubriek afzonderlijk te rangschikken, 53 vragen.

In den loop van 1912 zagen wederom drie boekjes van de serie „Staats- en partikuliere betrekkingen in onze overzeesche bezittingen” het licht, namelijk: No. 5. **De ambtenaar bij het boschwezen in Nederl.-Indië**; No. 6. **De ambtenaar bij het onderwijs in Nederl.-Indië** en No. 7. **De vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië**, welke boekjes in een groote behoefte blijken te voorzien en dagelijks aftrek hebben.

Van de ambtenaren van het Ministerie van Koloniën werd ook wederom in dit verslagjaar de meest welwillende medewerking ondervonden tot het geven van inlichtingen, welke de secretaris van het Informatie-bureau noodig had om de hem gedane vragen te kunnen beantwoorden.

Geregeld ontving het bureau toezending van eenige exemplaren van de Nederl. Staatscourant, waarin oproepingen werden gedaan van gegadigden, voor de vervulling van Gouvernementsbetrekkingen. Deze oproepingen werden in haar geheel opgenomen in de achtvolgende nummers van Het Koloniaal Weekblad en zoodoende onder een groot deel van het publiek verspreid, terwijl losse exemplaren van de Staatscourant kosteloos aan belanghebbenden verstrekt werden.

Twee vergaderingen werden gedurende het verslagjaar door de Commissie gehouden; eene mutatie onder de leden kwam voor door het vertrek naar Indië van den voorzitter, den heer E. van Assen, in den loop van de maand November; deze plaats was met het einde van het jaar nog niet vervuld.

Ten slotte kan worden vermeld, dat op initiatief van den heer Mr. A. van Gennep, die als voorzitter van de vereeniging „Oost en West” gedurende slechts enkele maanden optrad, uit verschillende bijdragen van maatschappijen en belangstellende personen een fonds is samengesteld, waardoor het mogelijk is geweest in December 1912 een begin van uitvoering te geven aan de oprichting van een: **Arbeidsbureau „Oost en west”.**

Dit bureau, hetwelk aan het Informatie-bureau aansluit, stelt zich ten doel om de werknemers hier te lande en de werkgevers in Indië meer tot elkaar te brengen en zoodoende te trachten, de werkverschaffing voor Indië te vergemakkelijken.

's-Gravenhage, 8 Maart 1913.

De Secretaris van het Informatie-Bureau,
J. L. VAN GENNEP.

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 7 Maart 1913. No. 19.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 2 jaar verlof naar Europa aan de onderwijzeres Mej. D. Winter; een jaar aan den administrateur M. J. Struick; 10 maanden aan den controleur W. E. Rappard; 9 maanden aan den ass.-resident H. Th. du Santy; 10 maanden aan den onderwijzer W. G. van Seggelen; 10 maanden aan den ambtenaar M. R. D. Merens; 9 maanden aan den onderwijzer Ch. E. F. Kruger.

Ontslagen: op verzoek eervol de chef der contrôle S.S. op Java H. A. Dahmen; de telegraafopzichter A. E. Sikken; de collecteur E. C. Siebert; de notaris M. J. Smissaert; de klerk Mej. Ch. J. Dwanna.

Benoemd: tot opzichter-werkplaats P. Willemse en H. H. P. M. Hameleers; tot deurwaarder bij den landraad te Padang G. G. J. Schmid.

Ontslagen: op verzoek eervol de onderwijzeres Mej. C. Th. Croes en L. H. Tan.

Benoemd: tot onderwijzer te Batavia D. Timmermans; tot onderwijzeres aldaar Mej. C. M. van de Stadt.

Militair Departement.

Geplaatst: te Soerabaja de 2e luit. der genie F. Bronsing.

Benoemd: tot 1en machinist bij de gouv. marine W. van der Valk.

Uit de Javasche Courant van 11 Maart 1913. No. 20.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den controleur E. van der Meulen en den landmeter A. J. Vincent; 8 maanden aan den onderwijzer H. H. L. van Bakel en de onderwijzeres Mevr. B. M. J. André—Wiltens; 3 maanden aan den directeur van landbouw H. J. Lovink.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk Th. de Viso; de posthouder R. A. Nikyuluw; de klerk L. J. Barkeij.

Benoemd: tot ingenieur E. R. D. Göllner, A. H. J. Thie en C. A. de Jongh; tot adjunct-landmeter A. A. H. Rudolph, E. H. Anthonijsz, Ch. J. van Haastert en J. F. Hillemeijer; tot onderwijzeres de kl. Mej. E. Schubert; tot controleur B. B. op Java en Madoera A. E. Catalani; tot teekenaar G. N. Hilhorst; tot tijdelijk 1en commies O. von Dewall; tot wedana van Loenadjang Oemar Si'ik; tot controleur in de res. Pekalongan E. L. de la Parra; in de res. Besoeki J. J. van Helsdingen; tot onderwijzeres te Buitenzorg Mej. W. H. Struick du Moulin; tot inlandsch arts bij den burgerl. geneesk. dienst Mas Agoesdjam.

Militair Departement.

Verleend: elf maanden verlof aan den kapitein der genie J. L. R. C. Laceulle; 10 maanden aan den 1en luit. der inf. A. H. Th. van Es.

Gesteld: op non-activiteit de luitenant kolonel G. K. Dijkstra.

Benoemd: tot bataljons-adjudant de 1e luit. A. A. D. Bouwhof.

Geplaatst: te Batavia de 1e luit. D. A. M. Q. Boeije; bij het 10e bat. de 1e luit. P. W. Ockerse.

Overgeplaatst: naar Batavia de kapitein L. W. Goslings; bij het garnizoens-bat. van Timor en Onderh. de kapitein J. G. de Greef; naar Soerabaja de kapitein W. Goldie; bij het 3e bat. de kapitein A. C. Hoedt; bij het L. H. 2e depôt-bat. de 1e luit. J. van Halmael; bij het garnizoens-bat. van Timor en Onderh. de 1e luit. J. J. de Vries; naar Magelang de 1e luit. A. G. L. Adelbert; bij het L. H. 2e depôt-bat. de onderluit. S. A. Duitgenius.

Ingetrokken: de overplaatsing naar Magelang van den luit. A. A. Streiff.

Benoemd: tot 2en machinist bij de gouvernements-marine W. D. Appel en A. J. A. Swart.

Vereeniging OOST en WEST
Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het **Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187**, zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te oekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, **Reinkenstraat 56.**

Eene dame voor het geven van lessen in de Eng. taal.

Twee dames voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; waarvan éėne met hoofdacte middelb. Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Jonge Dame (diploma Zang en Muziek) voor hulp in huishouden en les geven aan kinderen.

Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Mal. taal.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H.-acte heeft.

Twee dames v. vioollessen ook aan eerstbeginnenden

Vier jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië, waaronder twee die reeds in Indië waren.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Jongedame, diploma boekhouden en Engelsche handelscorrespondentie en bekend met machineschrijven en stenografie.

Dame, m. l., prot., West-Indische, voor gezelschap bij oude dame of voor waarnemen huishouding.

Acht dames en een heer voor piano-lessen

Jonge wed., verpleegster, om met familie, voor toezicht kinderen of verpleging ziekelijke dame, de reis mee naar Indië te maken.

Drie Dames voor waarneming huishouding, ook bij oude dame of heer.

Eene Dame voor zanglessen.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Eene Dame v/h. geven v. lessen aan spraakgebrekkigen

Eene dame voor 't geven van lessen in de Fransche taal

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Twee bekw. linnennaaisters, waarvan een uit naaien gaat van 9—5 uur.

Gep. O.-I. ambt. voor „schrijven van schetsen in Holl. en Ind. bladen (tijdschriften) over Ned. b.v. Friesche en Ind. onderwerpen van verschillenden aard".

Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken.

Beschaafd jong meisje voor hulp aan kinderen om de reis naar Indië mee te maken, liefst in 't najaar.

☞ Indische dienstboden kunnen zich aangeven in **LAAN v. MEERDERVOORT 187** voor eene verandering van dienst. of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	Maleisch } gediplomeerd.
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage,	Javaansch en Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	Javaansch. Maleisch. Madoereesch.
H. TH. KAL, Schiedamsche Singel 83, Rotterdam,	Javaansch. Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17, Den Haag,** zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.**

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies

Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,**
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 2.20** per **50 ex.**, plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,**
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 1.55** per **50 ex.**, plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17,** de Firma MARTINUS NIJHOF, **Lange Voorhout 9, Den Haag,** en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. **Onze West:**

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.

Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven
voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen. „Oost en West": f ....

NAAM: WOONPLAATS:

....

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

VACANT

VACANT